

พระโภษัชยคุรุไวฑูรยประภาตถาคตสูตร

แปลจากภาษาจีนและให้คำบรรยายภายใต้การกำกับดูแลของพระอาจารย์ชวน จุง

โดยมินท์ ทันท์ และ พี ดี เลห์

E-mail: bdea@buddhanet.net

Web site: www.buddhanet.net

Buddha Dharma Education Association Inc.

แปลจากอังกฤษเป็นไทยและเขียนอรรถาธิบายโดยโสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์

จัดพิมพ์เนื่องในงานพิธีพระราชทานเพลิงศพ
ศาสตราจารย์นายแพทย์ ทองจันทร์ หงศ์ลดารมภ์
ณ ฌาปนสถานวัดมกุฏกษัตริยาราม
วันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

มูลนิธิพันดารา

ดี ที ชุสุกิ, คู่มือพระพุทธศาสนาเซ็น (หน้า 161):

ยาคุชิ (พระโภษัชยคุรุ) เป็นแพทย์พระโพธิสัตว์ ท่านทรงถือโยธาไว้ในมือและแวดล้อมด้วยเทวดาสิบสององค์ ซึ่งแต่ละองค์เป็นตัวแทนของปณิธานทั้งสิบสองของพระองค์ จุดหมายของการปรากฏขึ้นของพระองค์ในหมู่พวกเราคือการรักษาเราให้หายจากความไม่รู้หรือวิชา ซึ่งเป็นรากเหง้าของความเจ็บไข้ของร่างกายทั้งหมด

อุทิศส่วนกุศล

ขอให้บุญกุศลจากการทำงานนี้

จงเป็นเครื่องประดับดินแดนพุทธเกษตร

เป็นเครื่องตอบแทนความกรุณาอันยิ่งสปีประการในเบื้องบน

และบรรเทาความทุกข์ของเหล่าผู้ที่อยู่ในสามโลกในเบื้องล่าง

ขอให้ผู้ที่เห็นหรือได้ยินความพยายามในการตั้งโพธิจิต

จงใช้ชีวิตที่มอบถวายให้แก่พระพุทธธรรม

และเกิดใหม่ในท้ายที่สุดที่ดินแดนแห่งความเกษมอันเป็นที่สุด

ขอนอบน้อมแด่องค์พระอมิตาภพุทธเจ้า!

พระโกษาชยุตวิทูรย์ประกาศตาสูต

คำนำของผู้แปล

พระโภษัชยคุรุไวฑูรยประภาสสูตรบทนี้ แปลขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพคุณพ่อ ได้แก่ ศาสตราจารย์นายแพทย์ทองจันทร์ หงส์ดามรงค์ ซึ่งได้ถึงแก่มรณกรรมเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา พระสูตรบทนี้เหมาะแก่คุณพ่อเป็นอันมาก เพราะพ่อเป็นทั้งครูเป็นทั้งหมอ และพระนาม “โภษัชยคุรุ” ก็แปลว่า “ครูหมอ” เช่นกัน ดังนั้นจึงเป็นการควรอย่างยิ่งที่จะรำลึกถึงคุณงานความดีของพ่อที่ได้ทำไว้ ด้วยการตีพิมพ์เผยแพร่พระสูตรของพระโภษัชยคุรุนี้ ด้วยบทที่แปลนี้มาจากบทแปลภาษาอังกฤษที่จัดทำโดยมินท์ ทันท์ กับพี ดี เลห์ ซึ่งได้เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตที่ <http://www.buddhanet.net/> อันเป็นเว็บไซต์ที่รวบรวมเอาพระสูตรทางพระพุทธศาสนาทั้งฝ่ายมหายานและเถรวาทเอาไว้มาก และเป็นเว็บที่มีประโยชน์อย่างยิ่งแก่พุทธศาสนิกชนทั่วโลก บทภาษาอังกฤษนี้ก็แปลมาจากต้นฉบับภาษาจีนที่พระไตรปิฎกอาจารย์ชวนจิงได้แปลมาจากต้นฉบับภาษาสันสกฤตอีกต่อหนึ่ง ในราวช่วงต้นของราชวงศ์ถังในประเทศจีน หรือในราวคริสต์ศตวรรษที่เจ็ด คนไทยเรารู้จักพระอาจารย์ชวนจิงเป็นอย่างดี ในนามพระอาจารย์เหียนจิง หรือพระถังซำจั๋งในเรื่องไซอิ๋ว ท่านได้เป็นผู้รับพระบรมราชโองการของจักรพรรดิถังไท่จงให้ไปสืบพระพุทธศาสนาที่ประเทศอินเดีย และบันทึกของท่านเกี่ยวกับสถานการณ์ในประเทศอินเดีย ก็เป็นหลักฐานสำคัญยิ่งที่ทำให้เรามองเห็นภาพของสังคมอินเดีย โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาที่กำลังเจริญรุ่งเรืองอยู่ในเวลานั้นเป็นอย่างดี

พระโภษัชยคุรุสูตรฉบับนี้เคยแปลเป็นภาษาไทยมาแล้วครั้งหนึ่งโดย รศ. ดร. ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ หรือพระธรรมนันทาทิกษุณีในปัจจุบัน ในปี ๒๕๒๙ การแปลครั้งนี้ก็มีใจจะไปทดแทนฉบับที่ท่านธรรมนันทาทิได้แปลไว้อย่างดีแล้วแต่ประการใด แต่ฉบับนี้ได้แปลคำนำของผู้จัดทำบทภาษาอังกฤษเอาไว้ด้วย ซึ่งเป็นการแนะนำพระโภษัชยคุรุพุทธเจ้าแก่ผู้ที่ยังไม่เคยรู้จักองค์ท่านเป็นอย่างดี นอกจากนี้ก็ได้จัดทำบทอรรถาธิบายไว้ เพื่อให้ผู้ที่ยังไม่เข้าใจความหมายของพระสูตรบทนี้ได้เริ่มมองเห็นทางในการทำความเข้าใจมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการสร้างศรัทธา และเป็นหลักในการปฏิบัติต่อไป

การแปลกับตีพิมพ์พระสูตรนี้ถือเป็นงานชิ้นหนึ่งของมูลนิธิพันดารา ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเผยแพร่คำสอนของพระพุทธศาสนามหายานและวัชรยานในหมู่ชาวไทย ตลอดจนพัฒนาชุมชนในเขตทิเบตและสร้างเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเพณีทางพระพุทธศาสนาของไทยและทิเบต มี รศ. ดร. กฤษดาภรณ์ หงส์ดามรงค์เป็นประธาน ผู้แปลขอขอบคุณคุณคุณวัชรดารามิตาภาพร ที่ได้ช่วยเหลือเป็นอย่างดี

โสรัจจ์ หงส์ดามรงค์

มูลนิธิพันดารา

ผู้แปล

คำนำ

ในบรรดาพระพุทธเจ้ากับพระโพธิสัตว์ทั้งหลายอันมีปริมาณใหญ่หลวงในพระพุทธศาสนาหายาน มีพระพุทธเจ้าสามองค์เป็นประธาน ได้แก่ พระศากยมุนี พระพุทธเจ้าในปัจจุบันกาล พระอมิตาภะ เจ้าแห่งดินแดนสุชาวดีพุทธเกษตรในทิศตะวันตก และพระโภชชยคุรุ หรือ "พระพุทธเจ้าหมอ" หรือ "หมอของกายและวิญญาณ" ด้วยเหตุที่พระโภชชยคุรุทรงเป็น "ผู้รักษา" ที่ทรงดูแลเหล่าผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ และพระอมิตาภะทรงเป็น "ผู้ปลอบประโลมใจ" ที่ทรงดูแลผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว ทั้งสององค์จึงเป็นตัวแทนของคำสอนที่มีเหมือนกันหมดในทุกๆสายของพระพุทธศาสนา

1. พระโภชชยคุรุ - พระพุทธเจ้าหมอ

ในวัดต่างๆในเอเชียตะวันออก พระโภชชยคุรุจะทรงประทับเป็นหนึ่งในพระประธานสามองค์ ซึ่งมีพระศากยมุนีอยู่ตรงกลาง และพระอมิตาภะอยู่ตรงขวาของพระศากยมุนี พระหัตถ์ขวาของพระโภชชยคุรุทรงยกขึ้น และทรงทำพระหัตถ์อยู่ในรูปของการให้และความกรุณา พระหัตถ์ซ้ายทรงถือโดยวางไว้บนพระเพลา (บางครั้งในโลโก้มีผลไม้ที่ใช่เป็นยาหรือพระสฤป) โดยนัยมักจะทำเป็นสีน้ำเงินเข้ม อันเป็นสีของแก้วไพฑูรย์ และเป็นลักษณะเฉพาะของพระองค์ แม้ว่าบางครั้งรูปของพระองค์บางรูปไม่มีโลโก้

พระโภชชยคุรุไม่ใช่องค์เดียวกับพระอักโศกยพุทธเจ้า (ซึ่งแดนพุทธเกษตรของพระองค์ก็อยู่ในทิศตะวันออกเช่นเดียวกัน) และก็ไม่ใช่องค์เดียวกับพระโพธิสัตว์ราชาแพทย์ที่กล่าวถึงในสังฆกรรมปฎนทริกสูตร

2. พระโภชชยคุรุสูตร

ขณะนี้ฉบับแปลภาษาจีนอยู่ห้าฉบับที่แปลพระสูตรนี้มาจากภาษาสันสกฤต ซึ่งแปลขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 317 ถึง ค.ศ. 707 และก็มีฉบับแปลภาษาทิเบตอีกสองสำนวน ตัวบทที่ใช้ในการแปลครั้งนี้เป็นของพระอาจารย์ชวัน จัง ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งนิกายโยคอาจารย์ของจีน และเป็นผู้แปลพระสูตรมากกว่า 75 สูตร ตัวบทดังกล่าวนี้แปลขึ้นในปี ค.ศ. 650 และถือกันว่าเป็นตัวบทที่สมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากที่สุด

พระสูตรนี้ประกอบด้วยสามส่วนใหญ่ๆ ส่วนแรกเป็นการบรรยายปณิธานทั้งสิบสองของพระโภชชยคุรุ ส่วนที่สองเป็นการแสดงบุญกุศลและหนทางต่างๆที่ท่านจะช่วยเหลือสรรพสัตว์ที่ทนทุกข์กับโรคร้ายต่างๆ ส่วนสุดท้ายเล่าถึงการตั้งปณิธานของขุนพลยักษ์สิบสองตนเพื่อที่จะยังประโยชน์ให้แก่สัตว์โลก

พระสูตรนี้มีอิทธิพลสูงทั่วทั้งเอเชียตะวันออก เนื่องจากรวมเอาคำสอนเกี่ยวกับพุทธเกษตรและสุชาวดีให้เข้ากับคำสอนปกปิดเกี่ยวกับการท่องมนต์ธารณีและการจุดตะเกียง ด้วยคำมั่นว่าจะเกิด *ผลดี* ในชีวิตประจำวัน คำมั่นดังกล่าวนี้ ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกันจากโรคร้ายไข้เจ็บและภัยพิบัติอื่น ๆ เป็นส่วนที่ดึงดูดใจมากที่สุด

สูตร

3. การสอนพระสูตรนี้

พระสูตรเน้นย้ำถึงศรัทธาปสาทะในการช่วยเหลือของพระโภชชยคุรุพุทธเจ้า และก็ไม่ละเลยการฝึกตนเองของผู้ศรัทธาอีกด้วย

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสแก่พระอานนท์ว่า "หากสรรพสัตว์ที่ยังมีกรรมหนักอยู่ ได้ยินพระนามของพระโภชชยคุรุไวฑูรยประภาตถาคตเจ้า ท่องพระนามนี้ด้วยจิตแน่วแน่ และแนบแน่นอยู่กับพระนามโดยไม่มีวณฺเณศฺยเลยแม้เพียงหนึ่งเดียวแล้วไซ้ ก็เป็นอันว่าสัตว์เหล่านั้นจะไม่มีทางจะจมลงสู่อบายภูมิตั้งแต่บัดนี้"

ดูกรอานนท์ การปฏิบัติอันสูงยิ่งเหล่านี้ของพระพุทธรเจ้าทั้งหลายเป็นเรื่องยากที่จะเชื่อ ยากที่จะเข้าใจ แต่หากเธอสามารถมีจิตตั้งมั่นอยู่กับการปฏิบัตินี้ได้ เธอก็จะรู้เถิดว่านี่เกิดจากพลังอำนาจอันใหญ่ยิ่งของเหล่าพระตถาคตเจ้าทั้งหลาย"

อย่างไรก็ตาม ยังมีคำถามอยู่เกี่ยวกับว่า การท่องพระนามกับการถวายเครื่องบูชาต่าง ๆ ให้แก่พระโภชชยคุรุจะยังผลให้เกิดการหายจากโรคร้ายไข้เจ็บและภัยพิบัติต่าง ๆ ได้อย่างไร ตลอดจนยังผลให้เกิดความสงบสันติและความปีติยินดีแก่ผู้ป่วยและผู้ทันทูทุกข์ที่ทอ้งบ่นพระนามและถวายเครื่องบูชาได้อย่างไร ในแง่นี้คำสอนเกี่ยวกับการถ่ายทอดบุญกุศลกับการมีแต่จิตเท่านั้น ก็มีบทบาทขึ้นมา

ก. การมีแต่จิตเท่านั้น

กรรมทั้งหมด ไม่ว่าจะดีหรือชั่ว ต่างก็เกิดจากจิตทั้งสิ้น หากการสร้างนิมิตภาพของพระโภชชยคุรุ หรือการท่องพระนามของพระองค์ ทำให้จิตของผู้นั้นเปลี่ยนจากโลภะ โทสะ โมหะ มาเป็นความไม่มีตัวตน ความกรุณาและปัญญา การเปลี่ยนแปลงก็จะเกิดขึ้นกับรูปแบบการคิดที่เป็นอกุศลของเขา และดังนั้นอกุศลกรรมของเขาก็จะเปลี่ยนไปในทางที่เป็นกุศล "ชีวิตอันล่องลอยไปมาถูกลดทิ้งไป และมีชีวิตที่มอบอุทิศให้แก่จิตวิญญาณเข้ามาแทนที่" (จอห์น โบลเฟลด์) ด้วยการละทิ้งโลภะ โทสะ โมหะ โรคร้ายไข้เจ็บทั้งหลาย ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับร่างกายเพียงใด ก็จะหายไปนั่นเอง

ข. การถ่ายทอดบุญกุศล

เราบางคนเคยถามว่าผลของกรรมชั่วจะสามารถเปลี่ยนไปได้หรือไม่ ด้วยการท่องพระนามของพระโพธิสัตว์กวนอิม (พระอวโลกิเตศวร) คำถามนี้เกี่ยวพันกับการไปเกิดใหม่ในดินแดนสุขาวดี (พุทธเกษตร)

และอาจตอบได้ว่า การท่องพระนามของพระโพธิสัตว์กวนอิมเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่จะปิดเป่าผลของกรรมชั่วในอดีต ตัวอย่างเช่น เราทราบว่ามีเมฆค้ำอยู่ข้างบน ก็มีโอกาสสูงที่ฝนจะตก แต่เรารู้ว่าถ้ามีลมแรงๆพัดเอาเมฆนั้นไป ฝนก็ไม่ตกมาที่เรา เช่นเดียวกัน การเพิ่มปัจจัยสำคัญเข้ามาก็จะทำให้เส้นทางของวิบากกรรมเปลี่ยนแปลงไปได้ ไม่ว่าจะเป็นชาวเถรวาทหรือมหายาน การปฏิบัติเพื่อถ่ายทอดบุญกุศลให้แก่ผู้อื่นจะกระทำได้ดีก็ต่อเมื่อยอมรับว่าชีวิตทั้งหมดเป็นหนึ่งเดียวกันเท่านั้น ในกรณีของพระโพธิสัตว์กวนอิม เมื่อเราเรียกพระนามท่านเราก็กำลังเอาตัวเราเข้าเป็นหนึ่งเดียวกับท่าน และด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้บุญกุศลของท่านหลั่งไหลมาที่ตัวเรา บุญกุศลเหล่านี้ก็จะช่วยปิดเป่ากรรมชั่วของเราและช่วยเราให้รอดจากหายนะ กฎเรื่องสาเหตุกับผลก็ยังใช้ได้อยู่ เพียงแต่ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นก็คือมีกรรมที่ทรงอำนาจและเป็นกรรมตัวอย่างยิ่งมามีพลังเหนือกรรมที่อ่อนกว่า

(คำสอนเรื่องกวนอิม โดยเด็ก เอ็ง สุน - สมาคมชาวพุทธป็นิ่ง ประมาณปี ค.ศ. 1960 - หนังสือแจกในงาน)

ค. การได้ผลของปณิธาน

กุญแจสำคัญที่ทำให้พระสูตรนี้ได้ผลอยู่ที่ว่าผู้ปฏิบัติต้องไม่มีความเคลือบแคลงสงสัยเลยแม้แต่น้อย หากผู้ปฏิบัติมีความจริงใจอย่างยิ่งยวด จิตของเขาก็จะอยู่ในสมาธิไปโดยปริยาย ซึ่งก็เป็นสถานะของพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์ทั้งหลาย จิตของเขาก็จะเป็นหนึ่งเดียวกับจิตของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย บุญกุศลของพระพุทธเจ้าทั้งหลายก็จะเป็นบุญกุศลของผู้ปฏิบัตินั้น แล้วเมื่อเป็นเช่นนี้จะมีโรคภัยอะไรที่โทษมาเบียดเบียนเขาได้อยู่อีก?

*

ในท้ายที่สุด คำสอนของพระโภชัชฌครูสูตรก็เป็นคำสอนเกี่ยวกับชีวิตและความหวัง ตลอดจนความไว้นือเชื่อใจอย่างเต็มเปี่ยมและความกรุณาอันหาประมาณมิได้ พูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ คำสอนจากหัวใจนั่นเอง

เรื่องที่เล่านี้เป็นเพียงเรื่องที่เกิดขึ้นจากภาพอันนำมาห้จรรยในวัดต่างๆ คนผู้หนึ่งเข้ามาในวัดในอดีตกาลอันนานโพ้นจนนับไม่ได้ ท่านผู้นี้ตั้งจิตอธิษฐานว่าจะช่วยสัตว์ทั้งหลายให้พ้นจากความทุกข์และจะช่วยพาสัตว์เหล่านี้ให้รอดพ้น จงเชื่อมั่นในคำอธิษฐานนี้ และทำให้จิตของคุณแนบแน่นอยู่กับพระนามของพระพุทธเจ้าพระองค์นี้ ... หากใครคนหนึ่งเคยได้ยินพระนามของท่าน ความหวังก็จะเกิดขึ้นในชีวิตของเขา - ความหวังนี้เป็นทรัพย์สินอันมีค่าที่เขาจะต้องไม่สูญเสียไป (ดัมบลิว โลเวนธาล)

เขาจะต้องไม่สูญเสียทรัพย์สินนี้ไป เนื่องจากว่าความหวังที่ว่านี้ไม่นำไปสู่อะไรเลยนอกจากพระนิพพานและพระพุทธภาวะในท้ายที่สุด

ศรัทธาเป็นพื้นฐานของหนทาง เป็นมารดาของคุณธรรมทั้งหลาย
หล่อเลี้ยงและเติบโตในเส้นทางที่ดิ่งงาม
ศรัทธาสามารถเพิ่มความรู้และคุณธรรม
ศรัทธาสามารถยืนยันการเข้าถึงการตรัสรู้
(อวตังสกสูตร)

พระโภษัชยคุรุไวฑูรยประภาสสูตร

พระปณิธานในอดีต บุญบารมีและคุณธรรมของท่าน

(แปลจากภาษาสันสกฤตเป็นจีนโดยพระไตรปิฎกอาจารย์ราชวงศ์ถัง นามว่าชวินจัง)

(แปลจากภาษาจีนเป็นอังกฤษโดยพระอาจารย์มินท์ ทันท์ และ พี ดี เลห์ (ค.ศ. ๒๐๐๑))

ข้าพเจ้าได้สดับมาตั้งนี้ ครั้งหนึ่งพระศากยมุนีพุทธเจ้า ผู้ทรงเป็นเลิศในโลก กำลังเดินทางไปยังดินแดนต่างๆ เพื่อโปรดเหล่าเวไนยสัตว์ ครั้งนั้นพระองค์ทรงเสด็จถึงยังนครไวศาลี ทรงพักพ่อนพระอิริยาบถ ณ ใต้ไม้แห่งเสียงดนตรี แวดล้อมด้วยเหล่าภิกษุผู้เป็นอรหันต์จำนวน ๘,๐๐๐ รูป เหล่าบริวารอันมีปริมาณมากที่สุด จะคณานับ ประกอบด้วยพระโพธิสัตว์ผู้ประเสริฐจำนวน ๓๖,๐๐๐ องค์ กษัตริย์ อำมาตย์ พราหมณ์ อุบาสก อุบาสิกา เทวดาจากทั้งแปดภูมิ รวมถึงเหล่ามนุษย์และอมมนุษย์อื่นๆ ได้มารวมตัวกันด้วยความเคารพรอบๆ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อฟังธรรมะอันประเสริฐจากพระโอษฐ์

ในครั้งนั้น พระโพธิสัตว์มัญชุศรี ผู้เป็นเจ้าของธรรม ผู้ได้รับพลาญภาพทางปัญญาอันใหญ่หลวงจากองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ลุกออกจากที่นั่ง ปรับลดจีวรของท่านเพื่อเปิดไหล่ขวา คุณเข้าขวาต่อเบื้องพระพักตร์ ค้อมศีรษะอย่างนอบน้อมพร้อมกับพนมมือ กล่าวแก่พระจอมมุนีด้วยความเคารพว่า "ข้าแต่ท่านผู้เป็นเลิศในโลกทั้งหลาย ข้าพระองค์ขอให้ท่านได้ทรงอธิบายพระนามและพระยศต่างๆ รวมถึงปณิธานและคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย เพื่อที่ผู้ที่ได้ยินได้ฟังคำสอนของพระองค์จะได้หลุดออกจากบ่วงของกิเลส และในอนาคตเหล่าเวไนยสัตว์ในภพนี้จะได้รับรสอันเป็นเลิศของพระธรรม กับทั้งเปลิดเปลินยินดีในรสนั้น"

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงกล่าวยกย่องพระมัญชุศรีโพธิสัตว์ว่า

"ช่างดีแท้! ดีแท้! มัญชุศรี ด้วยความกรุณาอันใหญ่ยิ่ง เธอได้ขอให้ถาคตอธิบายพระนามกับพระยศต่างๆ รวมถึงปณิธานและคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย เพื่อที่ผู้ที่ได้ยินได้ฟังคำสอนของพระองค์จะได้หลุดออกจากบ่วงของกิเลส และในอนาคตเหล่าเวไนยสัตว์ในภพนี้จะได้รับรสอันเป็นเลิศของพระธรรม กับทั้งเปลิดเปลินยินดีในรสนั้นในภพอันคล้ายกับธรรมะภพนี้ บัดนี้จงตั้งใจฟังและคิดตามอย่างละเอียด ซึ่งสิ่งที่ถาคตจะเล่าให้ฟังต่อไปนี้"

พระมัญชุศรีโพธิสัตว์ตอบว่า "ขอให้เป็นอย่างนั้นเถิด ท่านผู้ควรแก่การบูชา บรรดาข้าพระองค์ทั้งหลายจะตั้งใจฟังคำสอนของพระองค์ด้วยจิตอันเป็นเกษม"

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสแก่พระโพธิสัตว์มัญชุศรีดังนี้

"ในทิศตะวันออกของโลกใบนี้ ผ่านดินแดนพุทธเกษตรจำนวนนับไม่ถ้วน - จำนวนมากกว่าเม็ดทรายในแม่น้ำคงคาสิบสายรวมกัน - มีโลก ๆ หนึ่งชื่อว่าโลกแก้วไพฑูรย์ พระพุทธเจ้าในโลคนั้นทรงพระนามว่า พระโภชชยคุรุไวฑูรยประภาตถาคต ผู้ทรงไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง สามารถฝึกบรูษที่สมควรฝึกได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า เป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม เป็นผู้มีความจำเริญจำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ เป็นพระพุทธเจ้าผู้ควรแก่การบูชาในโลกทั้งหลาย"

"ดูก่อนมัญชุศรี ในเมื่อพระโภชชยคุรุผู้เป็นเลิศในโลก ยังได้เสวยชาติเป็นพระโพธิสัตว์อยู่นั้น พระองค์ได้ทรงตั้งปณิธานอย่างยิ่งไว้สิบสองข้อ เพื่อให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่สัตว์โลกปรารถนา"

ปณิธานข้อที่หนึ่ง

"ข้าพเจ้าขอตั้งปณิธานว่าในอนาคตชาติ เมื่อข้าพเจ้าได้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว จะมีรังสีอันสว่างเรืองรองฉายออกมาจากร่างของข้าพเจ้า ยังแสงสว่างอันไม่สิ้นสุดให้บังเกิดแก่ดินแดนจำนวนนับไม่ถ้วน ร่างนี้จะประดับด้วยมหาปริสติกษณะสามสิบสองประการ และลักษณะอันเป็นมงคลแปดสิบประการ ยิ่งไปกว่านั้น ข้าพเจ้าจะช่วยให้สัตว์โลกทั้งหมดเป็นเหมือนดังเช่นข้าพเจ้า"

ปณิธานข้อที่สอง

"ข้าพเจ้าขอตั้งปณิธานว่าในอนาคตชาติ เมื่อข้าพเจ้าได้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ร่างของข้าพเจ้าทั้งภายนอกและภายใน จะฉายแสงไปกว้างไกลด้วยความผ่องใสและความใสบริสุทธิ์ของแก้วไพฑูรย์ ร่างนี้จะประดับไปด้วยคุณธรรมอันประเสริฐและดำรงอยู่อย่างสงบท่ามกลางแสงที่พัวพันกัน สว่างเรืองรองมากกว่าพระอาทิตย์กับพระจันทร์ แสงนี้จะปลุกให้จิตของสัตว์โลกตื่นขึ้นมาจากความมืด และช่วยให้สัตว์โลกดำเนินไปได้ตามทางของการอธิษฐานของตน"

ปณิธานข้อที่สาม

"ข้าพเจ้าขอตั้งปณิธานว่าในอนาคตชาติ เมื่อข้าพเจ้าได้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ข้าพเจ้าจะมอบของดี ๆ จำนวนมิได้จบสิ้นให้แก่เหล่าสรรพสัตว์เพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกายของพวกเขา เหล่าสัตว์นี้จะไม่มีความอยากได้อะไรอีกเลย"

ปณิธานข้อที่สี่

"ข้าฯขอตั้งปณิธานว่าในอนาคตชาติ เมื่อข้าฯได้บรรลुพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ข้าฯจะนำพาผู้ที่เดินตามทางของเดียรฉัตรนิกายออกไปในทางสู่การตรัสรู้ และข้าฯจะนำพาผู้ที่เดินตามทางของสาวกยานและของพระปัจเจกพุทธเจ้า ให้มาสู่เส้นทางของมหายาน"

ปณิธานข้อที่ห้า

"ข้าฯขอตั้งปณิธานว่าในอนาคตชาติ เมื่อข้าฯได้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ข้าฯจะช่วยเหลือสรรพสัตว์จำนวนเหลือคณานับที่ประพฤติดนอยู่ในธรรม ให้มีศีลสะอาดบริสุทธิ์ ศีลนั้นได้แก่ศีลรากฐานสามข้อของพระโพธิสัตว์ แม้แต่ผู้ที่ล่วงละเมิดศีลเหล่านี้ก็จะได้รับความบริสุทธิ์ของตนเองกลับมาหากได้ยื่นชื่อของข้าฯ และก็จะไม่ตกลงสู่ทางแห่งอบายอีกต่อไป"

ปณิธานข้อที่หก

"ข้าฯขอตั้งปณิธานว่าในอนาคตชาติ เมื่อข้าฯได้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว เหล่าสัตว์ที่มีร่างไม่สมบูรณ์ - ประสาทรับรู้ไม่ปกติ รูปร่างน่าเกลียด โง่ ตาบอด ใบ้ หูหนวก พิการ หลังค่อม เป็นจี้เรื้อน เป็นบ้า หรือทุกข์ทรมานด้วยโรคภัยอื่นใด - หากได้ยื่นชื่อของข้าฯแล้ว จะมีร่างกายสมบูรณ์ กอปรไปด้วยสติปัญญา มีประสาทรับรู้เป็นปกติ สัตว์เหล่านี้จะปลอดจากโรคภัยและความทุกข์ทั้งปวง"

ปณิธานข้อที่เจ็ด

"ข้าฯขอตั้งปณิธานว่าในอนาคตชาติ เมื่อข้าฯได้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว เหล่าสัตว์ที่ป่วยอยู่ด้วยโรคต่างๆ ผู้ซึ่งไม่มีใครช่วยเหลือ ไม่มีที่พึ่งจะไปหา ไม่มีหมอ ไม่มียา ไม่มีครอบครัว ไม่มีบ้าน - ผู้ซึ่งยากไร้และทนทรมาน - หากได้ยื่นชื่อของข้าฯผ่านหูแล้วไซ้ จะหายจากโรคทั้งหลาย ด้วยกายและใจที่สงบและสันโดษ สัตว์เหล่านี้จะเพลิดเพลินกับบ้าน ครอบครัว และทรัพย์สมบัติมหาศาล และจะบรรลुถึงพระอนุตตรสัมโพธิญาณในท้ายที่สุด"

ปณิธานข้อที่แปด

"ข้าฯขอตั้งปณิธานว่าในอนาคตชาติ เมื่อข้าฯได้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว หณิงทั้งปวงที่เบียดเบียนกับ 'โรคเป็นร้อยๆที่เกิดแก่หณิง' และปรารถนาจะหลุดจากกายอันเป็นหณิงนี้ หากได้ยื่นชื่อของข้าฯแล้ว หณิงเหล่านี้จะบังเกิดใหม่เป็นชายทั้งสิ้น จะกอปรไปด้วยคุณลักษณะอันประเสริฐ และจะบรรลुถึงพระอนุตตรสัมโพธิญาณในท้ายที่สุด"

ปณิธานข้อที่เก้า

"ข้าฯขอตั้งปณิธานว่าในอนาคตชาติ เมื่อข้าฯได้บรรลुพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ข้าฯจะช่วยเหลือสรรพสัตว์ให้หนีรอดจากบ่วงของมาร และหลุดออกจากพันธนาการของเส้นทางนอกศาสนา"

"หากสัตว์เหล่านี้หลงผิดอยู่ในป่าช้าของมิจฉาภิภูริ ข้าฯจะนำพาสัตว์เหล่านั้นไปสู่สัมมาทิฏฐิ และค่อย ๆ ปลูกฝังการปฏิบัติของบรรดาพระโพธิสัตว์ทั้งหลาย สัตว์เหล่านี้จะบรรลुถึงการตรัสรู้อันประเสริฐโดยรวดเร็ว"

ปณิธานข้อที่สิบ

"ข้าฯขอตั้งปณิธานว่าในอนาคตชาติ เมื่อข้าฯได้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว สรรพสัตว์ที่ถูกจองจำ กุมขัง พิพากษาประหารชีวิต หรือต้องทนทุกข์และถูกดูแคลนอยู่ด้วยโองการของพระราชา - รวมทั้งผู้ที่มีกายและใจเป็นทุกข์อยู่ด้วยการกดขี่ข่มเหงนี้ - สัตว์เหล่านี้เพียงแต่ได้ยินชื่อของข้าฯ ก็จะไม่หลุดพ้นจากภัยเหล่านี้ เพราะเหตุจากพละนาถาของบุญบารมีที่ข้าฯได้บำเพ็ญเพียรมา"

ปณิธานข้อที่สิบเอ็ด

"ข้าฯขอตั้งปณิธานว่าในอนาคตชาติ เมื่อข้าฯได้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว หากสัตว์ใดที่ทนทรมาณอยู่ด้วยความหิวและกระหาย - จนถึงขนาดว่าได้กระทำกุศลกรรมไปด้วยความจำเป็นที่จะต้องเอาชีวิตรอด - หากสัตว์เหล่านี้ได้มีโอกาสได้ยินชื่อของข้าฯ และท่องชื่อของข้าฯ ด้วยจิตตั้งมั่นไม่เคลือบแคลงสงสัยกับทั้งแนบแน่นอยู่กับชื่อนี้ ข้าฯก็จะบันดาลให้สัตว์เหล่านั้นเพลิดเพลินใจกับอาหารกับเครื่องอันเป็นเป็นทิพย์ ในท้ายที่สุดข้าฯก็จะทำให้สัตว์นั้นตั้งมั่นอยู่ในดินแดนของความสงบและความสุข"

ปณิธานข้อที่สิบสอง

"ข้าฯขอตั้งปณิธานว่าในอนาคตชาติ เมื่อข้าฯได้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว หากสัตว์ใดที่ยากจนข้นแค้น ไม่มีผ้าคลุมกายเพื่อปกป้องจากยุงและแมลง ทนกับความร้อนความหนาว และทนทุกข์อยู่ทั้งกลางวันกลางคืน หากสัตว์นี้ได้ยินชื่อของข้าฯ และท่องชื่อของข้าฯ ด้วยจิตตั้งมั่นไม่เคลือบแคลงสงสัยกับทั้งแนบแน่นอยู่กับชื่อนี้ ความปรารถนาทั้งปวงของสัตว์นั้นก็จะเป็นไปเช่นนั้น สัตว์เหล่านี้จะได้รับเสื้อผ้าอาหารน่านาชนิดอันเป็นเลิศ มีเครื่องประดับล้ำค่า มาลัยดอกไม้อันประณีตอันมีกลิ่นหอมระรวย สนุกสนานสำราญไปกับเสียงดนตรีอันไพเราะกับความบันเทิงอันเกษม มากจนเท่าที่จะพอใจ"

"ดูก่อนมัญชุศรี นี่คือนิพนธ์ทั้งสิบสองข้อที่ได้ตั้งไว้โดยพระโภชชยคุรุไวฑูรยประภาตถาคต ผู้ทรงไกล

จากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง สามารถฝึกบรุษที่สมควรฝึกได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า เป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม เป็นผู้มีความจำเริญจำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ เป็นพระพุทธเจ้าผู้ควรแก่การบูชาในโลกทั้งหลาย เมื่อครั้งท่านยังทรงเป็นพระโพธิสัตว์อยู่"

*

"ดูก่อนมัญชุศรี หากจะกล่าวถึงปณิธานอันยิ่งที่พระโภชชยคุรุได้ทรงตั้งไว้ตั้งแต่ยังเสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์ รวมทั้งบุญบารมีกับทั้งเครื่องประดับทั้งหลายในพุทธเกษตรของพระองค์แล้ว ตลาคดไม่สามารถบรรยายได้หมด แม้ว่าจะพูดไปเป็นเวลาหนึ่งกับปีก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม พุทธเกษตรที่ว่านี้มีความใสสะอาดยิ่ง เธอจะไม่พบสิ่งล่อลวงทั้งหลาย ไม่พบทางแห่งอบายหรือเสียงร้องของความทุกข์ ณ ที่นั่นเลย"

"ในดินแดนแห่งนี้ พื้นดินเป็นแก้วไพฑูริย์ เขตแดนต่าง ๆ กันไว้ด้วยสายทองคำ เมือง หอ วัง ศาลา ระเบียบ หน้าต่างกับผ้า幔ต่างก็ทำด้วยสมบัติอันล้ำค่าทั้งเจ็ดประการ บุญบารมี คุณธรรมและเครื่องประดับในแดนพุทธเกษตรนี้เหมือนกับในพุทธเกษตรของพระอมิตากพุทธเจ้าในทิศตะวันตก"

"ในดินแดนแห่งนี้มีพระโพธิสัตว์ผู้ยิ่งใหญ่สองพระองค์ ได้แก่พระสุรยประภากับพระจันทร์ประภา ทั้งสององค์นี้เป็นประธานในหมู่พระโพธิสัตว์ใหญ่น้อยนับไม่ถ้วนในพุทธเกษตรนี้ ทั้งสองพระองค์นี้จะรับช่วงเป็นพระโภชชยคุรุต่อไป และเป็นผู้ปกปักรักษาสมบัติอันได้แก่อมฤตธรรมของพระองค์"

"ด้วยเหตุเหล่านี้เอง มัญชุศรี ชายและหญิงที่เปี่ยมไปด้วยศรัทธาปสาทะควรจะต้องจิตอธิษฐานให้ได้มาเกิดในดินแดนนี้"

*

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสแก่พระโพธิสัตว์มัญชุศรีต่อไปดังนี้

"มีสัตว์โลกบางจำพวกที่ไม่สามารถแยกแยะผิดถูกดีชั่วได้ สัตว์เหล่านี้เต็มไปด้วยความโลภ ไม่มีจิตกุศล ไม่ทำทาน ไม่เข้าใจถึงผลของการทำทานและการเอื้อเฟื้อ สัตว์เหล่านี้เต็มไปด้วยความไม่รู้กับความโง่ เนื่องจากปราศจากพื้นฐานอันได้แก่ศรัทธา เขาจึงมุ่งแต่กอบโกยทรัพย์สินเงินทองอย่างขยันขันแข็ง เมื่อสัตว์นี้พบกับใครที่บอกรับบุญชวนให้ทำทาน พวกเขา ก็จะเกิดความรำคาญ และถ้าถูกบังคับให้ทำทาน ก็จะมีสติเจ็บปวดรวดร้าวที่ต้องสูญเสียทรัพย์ของตนไป รวกับว่ามีใครมาเฉือนเอาเนื้อของตนไปเช่นนั้น"

"ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีสัตว์อีกนับไม่ถ้วนที่ตระหนี่และละโมภ ใช้เวลาให้หมดไปแต่กับการเก็บหาทรัพย์สิน

ไม่กล้าจะใช้ทรัพย์นั้นแม้กับตัวของเขาเอง อย่าว่าแต่กับพ่อแม่ ภรรยาสามี ลูก คนรับใช้หรือขอทานเลย เมื่อสัตว์เหล่านี้ตายลง ก็จะกลายเป็นเปรตที่หิวกระหายหรือไปเป็นสัตว์เดรัจฉาน"

"อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสัตว์เหล่านี้จะต้องเผชิญกับชะตากรรมเช่นนี้ แต่หากในชาติก่อนหน้าขณะที่ยังเป็นมนุษย์อยู่ เคยได้ยื่นพระนามของพระโภษัชยคุรุ กับทั้งนึกถึงพระนามและท่องพระนามนั้นแม้เพียงชั่วขณะ สัตว์นั้นก็หายตัวไปจากอบายภูมิทันที และไปเกิดใหม่เป็นมนุษย์ เมื่อสัตว์นี้เป็นมนุษย์แล้ว ก็จะรำลึกได้ถึงเคราะห์กรรมที่ตนเคยได้รับในอบายภูมิ ทำให้พวกเขาหยุดการแสวงหาความพึงพอใจทางโลกกับเนื้อหนัง พวกเขาจะยินดีประกอบกิจการอันเป็นกุศล กับทั้งยกย่องผู้อื่นที่ทำเช่นนี้ และจะไม่ตระหนี่อีกต่อไป"

"ท้ายที่สุด พวกเขาก็จะสามารถทำได้แม้กระทั่งบริจาคศีรษะ ดวงตา แขนขา เลือด เนื้อหรือส่วนอื่นใดของร่างกายตนให้แก่ผู้ที่จำเป็นต้องใช้อวัยวะเหล่านั้น อย่าว่าแต่ทรัพย์สินภายนอกเลย"

*

"ยิ่งไปกว่านั้น มัชฌิมาสูตร ยังมีสัตว์โลกบางจำพวกที่ยอมรับคำสอนของเหล่าพระตถาคตเจ้าทั้งหลาย แต่ได้ประพฤติล่วงละเมิดศีล หรือหากไม่ละเมิดศีลก็ละเมิดข้อห้ามปลีกย่อย หรือหากไม่ละเมิดข้อห้ามปลีกย่อยก็กล่าวดูสมมาทิฎฐิ หรือหากไม่กล่าวดูสมมาทิฎฐิก็ละเลิกการศึกษาเล่าเรียนพระธรรม อันทำให้ไม่สามารถอธิบายความหมายอันลึกซึ้งของพระธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงสั่งสอนไว้ได้ หรือหากสัตว์เหล่านี้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรม แต่กลับเป็นผู้หยิ่งยะโส เนื่องจากความยะโสทำให้จิตขุ่นมัว สัตว์นี้จึงคิดว่าตนเองเป็นฝ่ายถูกและคนอื่นเป็นฝ่ายผิด ด้วยเหตุเหล่านี้ สัตว์จำพวกนี้จึงให้ร้ายแก่พระธรรม และกลายเป็นพวกเดียวกับปีศาจ"

"บุคคลที่หลงผิดเช่นนี้ไม่เพียงแต่จะเดินตามทางของมิถิยาทิฎฐิเท่านั้น แต่ยังพาสัตว์โลกอื่นๆ ให้หลงผิดตามกันไปด้วยจำนวนนับไม่ถ้วน สัตว์รวมทั้งหมดยุคนี้จึงต้องวนเวียนอยู่ในอบายภูมิอันได้แก่แดนนรก แดนสัตว์เดรัจฉานกับแดนเปรต ไม่รู้จักจบจักสิ้น"

"แต่หากสัตว์นี้ตนใดเกิดได้ยื่นพระนามของพระโภษัชยคุรุ พวกเขา ก็จะละเลิกแนวทางแห่งอบายนั้นเสีย และจะมาประพฤติตนอยู่ในสัมมาทิฎฐิและทางอันเป็นกุศล ดังนั้นจึงรอดพ้นจากการตกลงไปยังอบายภูมิได้"

"แม้แต่สัตว์ที่ยังไม่สามารถละเลิกการประพฤติผิดๆ หรือปลุกฝังคำสอนอันเป็นกุศล และได้ตกลงไปยังอบายภูมิแล้ว สัตว์เหล่านี้ก็ยังคงจะได้รับพรอันประเสริฐยิ่งจากพระปณิธานในอดีตขององค์พระโภษัชยคุรุพุทธเจ้า ด้วยพละทานุภาพของพระปณิธาน หากสัตว์เหล่านี้ได้ยื่นพระนามของพระองค์แม้เพียงชั่วครู่ ชีวิตในแดนอบายก็จะจบลงและจะไปเกิดใหม่ในมนุษยภูมิ พวกเขาจะยึดมั่นในสัมมาทิฎฐิ ศึกษาเล่าเรียนกับปฏิบัติธรรม เพื่อฝึกจิตของตน ทุกรูปม่งม่นขยันขันแข็ง พวกเขาจะสามารถละทิ้งบ้านเรือนบวชเป็นภิกษุหรือภิกษุณี จะ

บูชาพระธรรมของบรรดาพระตถาคตเจ้าทั้งหลาย ด้วยความเห็นที่ชอบกับการปฏิบัติตนเช่นนี้ ก็จะเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงความหมายอันลึกซึ้งของพระธรรมคำสั่งสอน ละเลิกความเยโสทั้งปวง และเลิกกล่าวร้ายแก่พระสัทธรรม เขาจะไม่มีปีศาจเป็นเพื่อนอีกต่อไป หากจะค่อยดำเนินตามทางแห่งพระโพธิสัตว์ทั้งหลายและจะประสบความสำเร็จในเวลาอันสั้น"

"นอกจากนี้ มัญชุศรี ยังมีสัตว์โลกบางจำพวกที่มีจิตละโมภ เต็มไปด้วยความอิจฉาริษยา ชอบแต่จะยกย่องตนเองและดูแคลนผู้อื่น สัตว์เหล่านี้จะไปเกิดในอบายภูมิทั้งสาม ต้องทนทุกข์ทรมานแสนสาหัสเป็นเวลานานไม่รู้กี่พันปี เมื่อใช้กรรมนี้เสร็จสิ้นแล้ว สัตว์เหล่านี้ก็จะมาเกิดในโลกมนุษย์เป็นวัว ม้า ลา หรืออูฐ จะถูกตีกับทำทารุณต่าง ๆ นานา จะหิวโหยกับยังต้องแบกสัมภาระอันหนักเดินไปยังที่ต่าง ๆ หากสัตว์เหล่านี้ได้เกิดเป็นมนุษย์ ก็จะเกิดมายากจน มีชาติตระกูลต่ำ ต้องรับใช้ผู้อื่น รับฟังคำสั่งของผู้อื่นไม่มีวันได้เป็นอิสระ"

"อย่างไรก็ตาม หากสัตว์นี้ตนได้ในชาติที่ผ่านมา ได้เคยได้ยินพระนามของพระโภชชยคุรุพุทธเจ้าผู้เป็นเลิศในโลก และด้วยกุศลกรรมนี้สามารถจำพระนามกับยึดถือพระองค์เป็นที่พึ่ง สัตว์นั้นก็หลุดออกจากทุกข์ทั้งปวงด้วยอำนาจแห่งพระโภชชยคุรุ ประสาทการรับรู้ของสัตว์เหล่านี้จะแหลมคม จะมีความฉลาดรอบรู้แสวงหาพระธรรมอยู่ตลอดเวลา ก็ได้พบกับกัลยาณมิตรดี ๆ พวกเขาจะหลุดพ้นออกจากบ่วงของมาร ทำลายเปลือกอันได้แก่โสมพะดินได้ ยังแม่น้ำอันได้แก่กิเลสทั้งหลายให้เหือดแห้งไป กับทั้งยังหนีรอดจากความเป็นห่วงและความทุกข์ของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย"

"ยิ่งไปกว่านั้น มัญชุศรี ยังมีสัตว์บางจำพวกที่ชอบการทะเลาะวิวาท ทำให้แตกความสามัคคี กับเป็นความกับผู้อื่นในโรงศาล สัตว์เหล่านี้เป็นเหมือนงูร้ายที่คอยแต่จะทำให้ผู้อื่นเกิดความทุกข์ ซึ่งเป็นการก่อเพิ่มบาปกรรมทุกชนิดด้วยกาย วาจา ใจของพวกเขา"

"สัตว์เหล่านี้วางแผนทำลายกันและกันอย่างไร้ปราณี กับทั้งยังเรียกผีเจ้าป่า เจ้าเขา นางไม้กับผีในป่าช้าออกมา"

"สัตว์เหล่านี้ฆ่าสัตว์โลกและใช้เลือดเนื้อของสัตว์ที่ถูกฆ่ามันเช่นสรวงบุชายักษ์กับรากลษ"

"สัตว์เหล่านี้อาจเขียนชื่อกับวาดรูปเหมือนของผู้ที่ตนเกลียดชัง สบแข้งคนเหล่านั้นด้วยเวทมนตร์อันชั่วร้าย หรือพยายามฆ่าหรือทำร้ายคนเหล่านั้นด้วยยาพิษ ไสยศาสตร์ หรือปีศาจที่ปลุกมาจากซากศพ"

"อย่างไรก็ตาม หากเหยื่อของสัตว์เหล่านี้ได้ยินพระนามของพระโภชชยคุรุแล้ว เวทมนตร์ชั่วร้ายทั้งหมดนี้ก็ไม่อาจทำอันตรายเขาได้ นอกจากนี้ ทุก ๆ คนที่ได้ยินพระนามก็จะกอปรไปด้วยจิตเมตตากรุณาพยายามจะยังประโยชน์กับสันติสุขให้แก่ผู้อื่นอยู่เสมอ"

"พวกเขาจะละเลิกความคิดจะทำร้ายผู้อื่น จิตอันเต็มไปด้วยโทสะและความเคียดแค้นของพวกเขา ก็จะเปี่ยมไปด้วยความสุขและความพึงพอใจกับสิ่งที่ตนเองมีอยู่"

"พวกเขาจะเลิกทำร้ายผู้อื่น และจะหาทางยังประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นอยู่เป็นนิตย์"

*

"ยิ่งไปกว่านั้น มัญชุศรี ในหมู่พุทธบริษัททั้งสี่อันได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา พร้อมทั้งชายหญิงที่เปี่ยมด้วยศรัทธา หากมีใครที่ถือศีลแปดไม่ขาดเป็นเวลาหนึ่งปี หรือสามเดือน อุทิศกุศลนี้เพื่อไปเกิดใหม่ในแดนพุทธเกษตรตะวันตกของพระอมิตาพุทธเจ้า ผู้ทรงเป็นพระพุทธเจ้าของชีวิตอันไม่สิ้นสุด เพื่อจะได้ฟังพระธรรมของพระองค์"

"หากการเกิดใหม่ในแดนสุขาวดีของสัตว์เหล่านี้ยังไม่เป็นการแน่นอน แต่ถ้าได้ยินพระนามของพระไภษัชยคุรุพุทธเจ้าแล้วไซ้ร้ เมื่อถึงเวลาที่สัตว์นั้นกำลังจะตาย พระโพธิสัตว์ผู้ยิ่งใหญ่ทั้งแปด อันได้แก่

พระมัญชุศรี

พระอวโลกิเตศวร

พระมหาสถามปราปตะ

พระอักษยมติ

พระรัตนจันทร์

พระไภษัชยวราชะ

พระไภษัชยสมุทตะ

และ พระไมเตรยะ

จะเดินทางข้ามห้วงอวกาศลงมาเพื่อนำทางให้แก่สัตว์นั้น สัตว์เหล่านั้นก็จะได้ไปเกิดใหม่ได้เองในดอกไม้อันแก้วหลากสี"

"ยิ่งไปกว่านั้น จะมีสัตว์บางจำพวกที่ได้ไปเกิดในแดนสวรรค์ เนื่องจากได้ยินพระนามของพระไภษัชยคุรุ แม้ว่าได้ไปเกิดในแดนสวรรค์แล้ว กุศลมูลของพวกเขาก็ยังไม่หมด จึงจะไม่ไปเกิดในอบายภูมิอีกต่อไป เมื่อสัตว์เหล่านี้สิ้นอายุในสวรรค์ ก็อาจจะกลับมายังโลกมนุษย์เป็นพระจักรพรรดิผู้ปกครองเหนือทวีปทั้งสี่รอบเขาพระสุเมรุ พวกเขาจะปลดปล่อยสัตว์โลกจำนวนนับไม่ถ้วนให้เข้าสู่คุณธรรมทั้งสิบประการอย่างง่ายดายด้วยพลานุภาพอันยิ่งใหญ่ของเขา"

"หรือไม่เช่นนั้น สัตว์เหล่านี้จะไปเกิดในวรรณะกษัตริย์ พรหมมณั หรือคนสามัญในตระกูลอันยิ่งใหญ่ มีทรัพย์สมบัติมากมายกับยังฉาบกับโรงนาที่เต็มล้น เขาจะมีรูปพรรณผ่องใสและประเสริฐ มีสมาชิกในครอบครัวกับคนรับใช้เป็นจำนวนมาก เป็นผู้ฉลาด มีปัญญา กล้าหาญ มีพลานามัยสมบูรณ์ มีลักษณะดุจดั่งผู้กล้า และเช่นเดียวกันหากหญิงใดได้ยินพระนามของพระไภษัชยคุรุพุทธเจ้าก็มีสมาธิแนบแน่นกับพระนาม ก็ไม่ต้องมาเกิดในร่างของหญิงอีกเลย"

*

"ดูก่อนมัญชุสรี หลังจากที่พระโภษชยคุรุได้ทรงตรัสรู้บรรลुพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว พระองค์ก็ทราบด้วยญาณอันเกิดจากปณิธานในอดีตของพระองค์ ว่าสัตว์โลกทั้งหลายกำลังทนทุกข์อยู่ด้วยโรคต่างๆ เช่น ผอมแห้ง พิการ เป็นไข้ ท้องร่วง ดีซ่าน ฯลฯ บางคนเป็นเป้าของมนตร์ดำหรือยาพิษ และบางคนก็มีอายุสั้นต้องตายก่อนเวลาอันควร ในขณะที่นั้น พระองค์มุ่งมั่นที่จะหยุดความทุกข์ทรมานเหล่านี้กับบรรลुพระปณิธาน พระองค์จึงเข้าสมาธิเรียกว่า "กำจัดทุกข์กับโรคของสัตว์โลกทั้งมวล"

"ทันทีที่พระองค์เข้าสมาธิ มีแสงเจิดจ้าฉายออกมาจากพระอรุณาในขณะที่พระองค์ทรงเอ่ยธารณีบทนี้:

นะโม ะคะวะเต
โภษชยะคุรุ ไวฑูรยะ
ประภา ราชายะ
ตะถาคะตายะ
อะระหะเต
สัมมัยก สัมพุททายะ
ตัตถะถา

โอม โภษชเย โภษชเย
โภษชยะสมุทตะเต สวาहा

"ทันทีที่องค์พระโภษชยคุรุได้เอ่ยธารณีบทนี้ออกมาท่ามกลางแสงสว่างอันเจิดจ้านี้ โลกธาตุทั้งหมดก็สั่นไหว แสงอันบรรเจิดจำนวนมากเปล่งออกมา ช่วยให้สัตว์โลกทั้งมวลรอดพ้นจากโรคภัยและทุกข์ทั้งปวงกับเพลิดเพลินยินดีในความสงบและความสุข"

"ดูก่อนมัญชุสรี ถ้าเธอพบเข้ากับชายหรือหญิงที่ป่วยเป็นโรค เธอควรชำระร่างกายของเขาเสมอๆ อาบน้ำกับล้างปากให้ เธอควรท่องธารณีบทอย่างแน่วแน่ ๑๐๘ ครั้งให้ กับทิ้งให้แก่อาหารของเขาหรือน้ำที่ได้เอาตัวแมลงออกไปแล้ว เมื่อเขาได้บริโภคอาหารหรือน้ำนั้น เขาก็จะหายจากโรคนั้นๆ"

"ถ้าคนไข้มีความปรารถนาสิ่งใด และท่องธารณีบทนี้ ความปรารถนานั้นก็จะสัมฤทธิ์ผล จะปลอดจากโรคภัย มีอายุยืนยาว และในขณะที่ความตายมาถึง ก็จะได้ไปเกิดในแดนพุทธเกษตรของพระโภษชยคุรุ จะไม่มีการถอยหลังกลับไปอีกและจะบรรลुพระโพธิญาณในท้ายที่สุด"

"ด้วยเหตุนี้เอง มัญชุศรี ชายหรือหญิงที่บูชาพระโภษัชยคุรุอย่างแน่วแน่และถวายเครื่องบูชาต่าง ๆ ให้แก่พระองค์ จึงควรท่องธรรณบทนี้เป็นประจำ อย่าให้หลุดออกจากจิตใจไปได้"

*

"นอกจากนี้ มัญชุศรี เมื่อได้ยินพระนามของพระโภษัชยคุรุไวฑูรยประภาตถาคตเจ้า ผู้ไกลจากกิเลสตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง ชายหญิงผู้ศรัทธาท่องและมีจิตแนบแน่นกับพระนามนี้"

"ทุก ๆ เช้า หลังจากที่ได้สรงน่ายกักับทำความสะอาดฟันแล้ว ชายหญิงควรจะถวายเครื่องบูชาอันประกอบด้วยดอกไม้หอม ฐูป น้ำอบ พร้อมทั้งดนตรีแก่พระรูปของพระพุทธเจ้าพระองค์นี้ แล้วก็ควรทำสำเนาพระสูตรบทนี้หรือให้ผู้อื่นทำให้ พร้อม ๆ กับท่องเนื้อความในพระสูตรด้วยจิตแน่วแน่กับฟังคำอธิบายความหมายของพระสูตร"

"ชายหญิงเหล่านี้ควรถวายสิ่งจำเป็นในชีวิตให้แก่พระอาจารย์ที่สอนพระสูตรนี้ คอยดูแลอย่าให้ขาดเหลืออะไร"

"ด้วยวิธีนี้ ชายหญิงผู้ศรัทธาจะได้รับการคุ้มครองปกป้องรักษาจากพระพุทธเจ้าทั้งหลาย และจะบรรลุถึงพระอนุตตรโพธิญาณในท้ายที่สุด"

*

พระโภษีสถ์มัญชุศรีจึงกล่าวแก่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า "ข้าแต่ท่านผู้เป็นเลิศในโลก ข้าพระองค์ขอตั้งจิตอธิษฐานว่าในยุคที่เสมอเหมือนกับธรรมะยุคนี้ ข้าพระองค์จะใช้อุบายทุกอย่างเพื่อช่วยเหลือเหล่าชายหญิงที่มีศรัทธา ให้ได้ยินพระนามของสมเด็จพระโภษัชยคุรุพุทธเจ้า แม้ในขณะที่ชายหญิงนั้นนอนหลับ ข้าพระองค์ก็จะปลุกจิตสำนึกของเขาให้ตื่นขึ้นด้วยพระนามของพระโภษัชยคุรุพุทธเจ้า"

"ข้าแต่ท่านผู้เจริญ หากบุคคลผู้มีศรัทธาคนใดอ่าน ท่องกับบูชาพระสูตรบทนี้ หรือสั่งสอนบรรยาย อธิบายความหมายแก่ผู้อื่น หรือทำสำเนาคัดลอกหรือให้ผู้อื่นทำเช่นนั้น หรือเคารพบูชาพระสูตรนี้อย่างสุดจิตสุดใจ ประดับพระสูตรด้วยดอกไม้หอม น้ำหอม ฐูปหอม มาลัยดอกไม้ สร้อยคอ ธงทิวประดับ ผ้าคลุม ระบาย กับดนตรี ห่อหุ้มพระสูตรด้วยผ้าหลากสีอันมีค่า และหากเขาจัดเตรียมสถานที่สะอาด วางพระสูตรลงบนที่นั่งบูชาที่ได้เตรียมไว้อย่างดีแล้ว ราชาแห่งสวรรค์ทั้งสี่พร้อมด้วยเหล่าบริวาร กับทั้งเทพเทพทั้งหลายจำนวนนับแสน โภภีจะเดินทางมายังที่แห่งนี้เพื่อถวายบูชาและปกป้องพระสูตรนี้"

*

"ข้าแต่ท่านผู้เป็นเลิศในโลก ที่ได้ก็ตามที่พระสูตรได้เผยแผ่ไปและมีผู้คนที่สามารถยึดถือและปฏิบัติตามได้ ท่านพึงทราบว่า ด้วยพระบุญญาธิการแห่งพระปณิธานของสมเด็จพระโภษัชยคุรุ กัมบารมีและพลาณภาพของพระนามของพระองค์ สถานที่แห่งนั้นจะปลอดภัยจากการตายก่อนเวลาอันควร ในที่แห่งนั้น จะไม่มีภูตผีปีศาจที่จะมาดูดเอาพลังชีวิตของชนทั้งหลายไปได้"

"แม้จะมีภูตผีดังกล่าว เหล่าชายหญิงผู้เปี่ยมไปด้วยศรัทธาปสาทะจะฟื้นขึ้นมาอย่างรวดเร็ว และจะยินดีกับสุขภาพแข็งแรงและจิตใจอันสงบ"

*

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสแก่พระมัญชุศรีดังนี้:

"จงเป็นเช่นนั้นเถิด จงเป็นเช่นนั้นเถิด มัญชุศรี ทุกอย่างจะเป็นไปตามที่เธอได้พูดมา หากชายหญิงผู้เปี่ยมด้วยศรัทธาประสงค์จะถวายเครื่องบูชาแก่สมเด็จพระโภษัชยคุรุพุทธเจ้า เขาควรสร้างพระรูปของพระองค์ขึ้นมา แล้วนำพระรูปนั้นมาวางบนที่นั่งบูชาที่บริสุทธิ์สะอาด"

"พวกเขาควรจะไปรดดอกไม้ต่างๆ เฝ้าเครื่องหอมนานาชนิดกับประดับบริเวณด้วยธงทิว เขาควรจะทำถือศีลแปดเป็นเวลาเจ็ดวันเจ็ดคืน บริโภคเฉพาะอาหารที่บริสุทธิ์ ชำระร่างกายกับตกแต่งร่างกายด้วยของหอม สวมใส่เสื้อผ้าที่ใหม่สะอาด ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว ปราศจากความโกรธและความพยาบาท เขาควรฝึกฝนความเมตตา กรุณา มุทิตากับอุเบกขาให้แก่สัตว์โลกทั้งมวล ตั้งจิตปรารถนาที่จะช่วยสัตว์โลกให้ได้ประโยชน์กับสันติสุข เขาควรเล่นดนตรีและขับร้องบทสรรเสริญพระโภษัชยคุรุพุทธเจ้า เดินเวียนขวารอบ ๆ พระรูปของพระองค์ นอกจากนี้ ชายหญิงนี้ควรระลึกนึกถึงบุญญาธิการ คุณธรรมกับพระปณิธาน อ่านกับท่องพระสูตรนี้ พร้อมกับพิจารณาความหมายกับอธิบายความหมายนั้นให้แก่ผู้อื่น"

"ด้วยเหตุนี้ ความปรารถนาทุกอย่างของพวกเขาจะสำเร็จผล ไม่ว่าจะเป็อายุยืนยาว ทรัพย์สิน หรือสิ่งอื่นใดก็ตาม เช่นตำแหน่งหน้าที่การงานหรือกำเนิดของบุตรธิดา"

"ยิ่งไปกว่านั้น หากสัตว์โลกใดที่ประสบกับฝันร้ายกับกลางร้ายต่างๆ เช่นฝันงกแปลก ๆ หรือกลางร้ายเป็นร้อยๆแบบรอบ ๆบ้าน เขาเพียงแต่บูชาสมเด็จพระโภษัชยคุรุตถาคตเจ้าด้วยเครื่องบูชาอันวิเศษทุกอย่าง ฝันร้ายกลางร้ายกับเครื่องหมายที่ไม่ดีเหล่านี้ก็จะหายไป ไม่สามารถทำร้ายได้อีก"

"หากสัตว์โลกใดมีความกลัวน้ำ ไฟ มีด ยาพิษ ตกเหว หรือสัตว์ร้ายเช่นช้าง สิงห์ เสือ สุนัขป่า หมู ู

พิษ แมงป่อง ตะขาบ กิ้งกือ ยุงอันเป็นพาหะโรค หรือตัวเรือด เขาเพียงแต่รำลึกถึงพระนามของพระโภษัชยคุรุ พร้อมกับถวายเครื่องบูชา ก็จะปลอดภัยจากความกลัวเหล่านี้ หากประเทศใดที่กำลังถูกรุกรานจากภายนอก หรือประสบเคราะห์กรรมจากการปล้นหรือก่อกบฏ ประชาชนในประเทศนั้นเพียงแต่รำลึกถึงพระนามของพระโภษัชยคุรุพร้อมกับถวายเครื่องบูชา หายนะเหล่านี้ก็จะไม่บังเกิดขึ้น"

"ยิ่งไปกว่านั้น มัญชุศรี ยังมีชายกับหญิงที่เปี่ยมไปด้วยศรัทธาอันบริสุทธิ์ ซึ่งไม่เคยบูชาพระองค์ใดมาเลยตลอดชีวิตของเขา แต่หากได้ยึดเอาพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งที่ระลึกด้วยจิตแน่วแน่ สมาทานศีล ได้แก่ศีลห้าของฆราวาส ศีล ๔๐๐ ของพระโภษีสัตว์ ศีล ๒๕๐ ของพระภิกษุ หรือศีล ๕๐๐ ของพระภิกษุณี อย่างไรก็ตาม หากสัตว์เหล่านี้คนใดได้ล่วงละเมิดศีลแล้วกลัวว่าจะตกลงไปในอบายภูมิ เขาควรตั้งสมาธิอยู่กับพระนามของพระโภษัชยคุรุกับถวายเครื่องบูชาแก่พระองค์ด้วยความเคารพ เขาก็จะหลุดพ้นจากการเกิดในอบายภูมิทั้งสาม"

"หากหญิงใดที่เคยประสบทุกข์ยากแสนสาหัสจากการให้กำเนิดลูก หากเธอได้ท่องพระนามของพระโภษัชยคุรุด้วยความจริงใจอย่างสูงสุด กับทั้งบูชา สรรเสริญกับถวายเครื่องบูชาแด่พระองค์ หญิงนั้นก็ หลุดพ้นจากความทุกข์นั้น ๆ"

"ลูกที่เกิดจากหญิงเหล่านี้จะไม่มีจุดบกพร่องใดๆ จะมีรูปงาม ยังความเพ็ดเพลินยินดีให้แก่ผู้พบเห็น จะมีประสาทรับรู้ที่แหลมคม ฉลาด และมีบุคลิกเรียบร้อยงดงาม ลูกของหญิงนี้จะไม่ค่อยเจ็บป่วยเลย และวิญญานชั่วร้ายก็จะไม่มาดูดซับพลังชีวิตเอาไป"

*

สมเด็จพระจอมมุนีผู้เป็นที่สรรเสริญของทั้งโลกตรัสแก่พระอานนท์ดังนี้:

"ตถาคตได้สาธยายถึงบุญบารมีกับคุณธรรมต่างๆของพระโภษัชยคุรุพุทธเจ้า บุญบารมีกับคุณธรรมเหล่านี้เป็นข้อปฏิบัติอันลึกซึ้งนักของเหล่าพระตถาคตเจ้าทั้งหลาย อธิบายได้ยาก เธอมีจิตศรัทธาต่อบุญบารมีนี้หรือไม่ อานนท์"

พระอานนท์เถระทูลตอบแก่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า "ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ผู้ทรงเป็นยอดในโลก ข้าพระองค์มิได้มีความสงสัยพระสูตรที่เหล่าพระตถาคตเจ้าได้ทรงสั่งสอนแต่ประการใดเลยพระเจ้าข้า ด้วยเหตุอันใดหรือ ก็เพราะเนื่องจากว่ากายกรรม วาจากรรม มโนกรรมของเหล่าพระตถาคตเปี่ยมไปด้วยความวิสุทธิสะอาด ข้าแต่พระองค์ผู้ประเสริฐ ดวงตะวันกับดวงเดือนอาจจะไม่ส่องแสง เขาพระสุเมรุอันเป็นราชาแห่งขุนเขาอาจจะสั่นไหว แต่คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลายไม่เคยเปลี่ยนแปลง ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ สัตว์โลกบางคน ซึ่งมีศรัทธาบกพร่อง อาจจะไต่ยืนข้อปฏิบัติของเหล่าพระพุทธรเจ้าทั้งหลาย และคิดว่า “เราจะได้อะไร

บารมีหรือประโยชน์อันใดจากการทอ้งพระนามของพระโภษัชยคุรุพุทธเจ้าเล่า?” ด้วยการขาดศรัทธาเช่นนี้ สัตว์เหล่านี้จะเกิดความหลงผิด จึงทำให้ต้องเสียประโยชน์อันมหาศาลไป กับต้องอยู่ในอวิชชาอันมืดบอดยาวนาน จะลงไปสู่อบายภูมิหมุนเวียนอยู่ในนั้นไม่รู้จบสิ้น”

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสแก่พระอานนท์ว่า

“หากสัตว์ใดได้ยืมพระนามของสมเด็จพระโภษัชยคุรุสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งจิตแน่วแน่กับพระนามของพระองค์โดยไม่มีความสงสัย ก็เป็นอันว่าทางแห่งอบายได้ปิดลงแล้วสำหรับสัตว์นั้น”

“ดูก่อน อานนท์! การปฏิบัติของเหล่าพระตถาคตทั้งหลายเป็นเรื่องยากที่จะเชื่อ ยากที่จะเข้าใจ แต่เธอก็ยังสามารถยอมรับได้ เธอควรตระหนักว่าเป็นเพราะพระพลาณภาพอันมหาศาลขององค์สมเด็จพระโภษัชยคุรุพุทธเจ้า”

“ดูก่อน อานนท์! แม้เหล่าพระสาวก พระปัจเจกพุทธเจ้า กับพระโพธิสัตว์ทั้งหลายซึ่งยังมิได้บรรลุถึงภูมิขั้นที่สิบ ก็ยังไม่เข้าใจไม่เชื่อในความจริงข้อนี้ มีแต่เพียงพระโพธิสัตว์ที่ห่างจากพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณเพียงชาติเดียวเท่านั้น ที่จะเชื่อและเข้าใจ”

“ดูก่อน อานนท์! การเกิดเป็นมนุษย์นั้นยากแสนยาก แต่การเลื่อมใส ศรัทธา บูชาพระรัตนตรัยกลับยากยิ่งกว่า การได้ยืมพระนามขององค์สมเด็จพระโภษัชยคุรุสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยิ่งยากขึ้นไปอีก”

“ดูก่อน อานนท์! พระโภษัชยคุรุได้ทรงบำเพ็ญบารมีเป็นพระโพธิสัตว์มานับชาติไม่ถ้วน ทรงสั่งสอนด้วยอุบายอันนับไม่ถ้วน กับทั้งได้ทรงตั้งพระปณิธานอันยิ่งใหญ่ นับไม่ถ้วน หากตถาคตจะสาธยายอุบายกับปณิธานเหล่านี้ เวลาหนึ่งก็บ่จะหมดไปเสียก่อนที่ตถาคตจะบรรยายถึงการบำเพ็ญบารมี อุบายกับปณิธานต่างๆของพระองค์”

*

ขณะนั้น พระโพธิสัตว์องค์หนึ่งนามว่า พระวิมุกติ ได้ลุกออกจากที่นั่ง ปรับลดจีวรของท่านเพื่อเปิดไหล่ขวา คุณเข่าขวาต่อเบื้องพระพักตร์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ค้อมศีรษะอย่างนอบน้อมพร้อมกับพนมมือ กล่าวแก่พระจอมมุนีด้วยความเคารพว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในยุคอันคล้ายกับธรรมะยุคนี้ จะมีสัตว์โลกจำนวนมากที่ทนทุกข์อยู่ด้วยภัยพิบัติต่างๆ เจ็บป่วย ผอมแห้ง ไม่สามารถกินหรือดื่มได้ มีคอแห้ง ปากแห้ง ตามองเห็นแต่ความมืดทั่วไปหมด เมื่อกลางแห่งความตายมาเยือน สัตว์เหล่านี้จะมีพ่อแม่ ญาติ ครอบครัว เพื่อนกับคนรู้จักร้องไห้คร่ำครวญอยู่”

"เมื่อคนไข้นอนอยู่บนเตียงเช่นนี้ จะมองเห็นทูตของพระยมมาหา เพื่อพาวิญญาณของเขาไปหาพระยมราช ที่นี้ สัตว์ทั้งหลายจะมีอาลัยวิญญาณอันเป็นที่รองรับและบันทึกทุก ๆ สิ่งที่เขาได้เคยทำมา ทั้งกรรมที่เป็นกุศลและอกุศล อาลัยวิญญาณของสัตว์จะเสนอบันทึกทั้งหมดที่สัตว์นั้นได้เคยทำมาให้แก่พระยมราช"

"ในขณะนั้น พระยมราชก็จะตั้งคำถามแก่ผู้ที่เพิ่งตายมา จัดทำตารางบัญชีแสดงกรรมฝ่ายกุศลและอกุศล จากนั้นก็จะตัดสินชะตาของสัตว์นั้น"

"หากในขณะนั้นญาติหรือเพื่อนของคนไข้สามารถยึดองค์พระโภษัชยคุรุไวฑูรยประภาเป็นที่พึ่งที่ระลึก เพื่อประโยชน์แก่คนไข้นั้น นิมนต์พระภิกษุกับพระภิกษุณีมาท่องพระสูตรนี้ จุตตะเกียงเจ็ดชั้นกับแฉวนธงอันแสดงถึงอายุยืนยาว วิญญาณของผู้ป่วยนั้นอาจกลับมายัง ณ ที่นี้ เขาจะมองเห็นตัวของเขาเองอย่างชัดเจนราวกับว่าอยู่ในความฝัน"

"หรือมิฉะนั้น หลังจาก ๗ วัน ๒๑ วัน ๓๕ วันหรือ ๔๙ วัน เมื่อวิญญาณกลับมาราวกับว่าตื่นจากความฝัน ก็จะมีกรรมดีและกรรมชั่วกับผลต่างๆของกรรมเหล่านั้น"

"หลังจากที่ได้มองเห็นผลต่างๆของกรรมที่ตนได้ทำมา เขาก็จะไม่ทำกรรมชั่วอีกเลยแม้ว่าชีวิตของเขาจะอยู่ในอันตราย ด้วยเหตุนี้ ชายหญิงที่เปี่ยมไปด้วยศรัทธาควรจะยึดมั่นอยู่กับพระนามของพระโภษัชยคุรุ กับถวายเครื่องบูชาแก่พระองค์ตามแต่กำลังของแต่ละคน"

*

พระอานนท์เถระเอ่ยถามพระโพธิสัตว์วิมุตติดังต่อไปนี้

"ดูก่อน ท่านผู้เจริญ เราจะนอนน้อมและถวายเครื่องบูชาแก่องค์พระโภษัชยคุรุอย่างไร เราจะสร้างธงอันแสดงถึงอายุยืนยาวกับตะเกียงได้อย่างไร?"

พระโพธิสัตว์วิมุตติตอบแก่พระอานนท์เถระว่า "ดูก่อนท่านผู้เจริญ เพื่อช่วยให้คนไข้ฟื้นจากโรค ท่านควรถือศีลแปดเป็นเวลาเจ็ดวันเจ็ดคืน ถวายเครื่องบูชาอันได้แก่อาหาร เครื่องดื่มกับสิ่งจำเป็นทั้งหลายให้แก่เหล่าพระภิกษุและพระภิกษุณีสงฆ์ตามแต่กำลัง ถวายการเคารพกับถวายเครื่องบูชาแก่สมเด็จพระโภษัชยคุรุไวฑูรยประภาพุทธเจ้าเป็นจำนวนหกครั้งในหนึ่งวัน กับท่องพระสูตรนี้สี่สิบเก้าจบ"

"ท่านควรจุดตะเกียงสี่สิบเก้าดวง จัดทำพระรูปขององค์พระโภษัชยคุรุจำนวนเจ็ดรูป กับจุดตะเกียงขนาดใหญ่เท่าล้อเกวียนจำนวนเจ็ดดวง บูชาที่หน้าพระรูปแต่ละรูป จุดตะเกียงนี้ให้สว่างอยู่เจ็ดวันเจ็ดคืนติด

กัน"

"ท่านควรทำธงทิวหลากสี ความยาวสี่สิบเก้าคืบ"

"นอกจากนี้ ท่านยังควรปล่อยสัตว์สี่สิบเก้าประเภท เพื่อช่วยชีวิตสัตว์นั้น"

"คนไข้ก็จะปลอดภัยจากอันตรายและจะไม่ตกอยู่ใต้เงื้อมมือของปีศาจ และจะไม่ตายก่อนเวลาอันควร"

"ยิ่งไปกว่านั้น ท่านพระอานนท์ผู้เจริญ หากกษัตริย์ผู้ทรงได้ผ่านพิธีบรมราชาภิเษกพบว่าพระองค์กอยู่ท่ามกลางอันตราย เช่น โรคระบาด การบุกรุกจากต่างแดน การก่อกบฏภายใน หรือตำแหน่งของดวงดาวที่ให้โทษ หรือฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล กษัตริย์นั้นก็ควรพัฒนาจิตให้มีเมตตากรุณาต่อสัตว์โลกทั้งปวง"

"กษัตริย์นั้นควรทรงให้อภัยนักโทษ กับถวายเครื่องบูชาแก่องค์พระไภษัชยคุรุตามพิธีกรรมที่ข้าพเจ้าได้เอ่ยมาข้างต้น"

"ด้วยกุศลกรรมอันใหญ่ยิ่ง กับพละทานาภของพระปรีธานขององค์พระไภษัชยคุรุ ความสงบและสันติสุขก็จะบังเกิดขึ้นในดินแดนที่ได้รับผลกระทบนี้ ฝนจะตกต้องตามฤดูกาล พืชผลจะอุดมสมบูรณ์ ทุก ๆ คนจะมีความสุขและมีพละทานามัยดี ประเทศชาติจะปลอดภัยจากความเลวร้าย ลางร้ายต่าง ๆ จะมลายหายไป เหล่ากษัตริย์ผู้ทรงผ่านพิธีบรมราชาภิเษกจะได้รับพรคือมีพระชนมายุยืนยาวขึ้น มีพระพละทานามัยแข็งแรงขึ้น ทรงมีพระฉวีพ่องใสและมีอิสรภาพมากขึ้นกว่าเดิม"

"ดูก่อนท่านพระอานนท์ผู้เจริญ เหล่าพระมเหสี นางสนมกำนัล พระเจ้าลูกเธอ เสนาบดี ท้าวนางข้าราชการ หรือสามัญชนที่ทนทุกข์อยู่กับโรคร้าย หรือภัยอันตรายอื่น ๆ ก็ควรถวายเครื่องบูชาแก่พระไภษัชยคุรุพุทธเจ้า เขาควรสร้างธงทิวหลากสี จุดตะเกียง ดูแลให้ตะเกียงจุดอยู่ตลอดเวลา ปล่อยสัตว์นานาชนิด ไปรดดอกไม้หลากสีกับจุดธูปหอมต่าง ๆ ผู้คนเหล่านี้ก็จะหายจากโรคภัยอันตรายเหล่านั้น"

พระอานนท์เถระถามพระโพธิสัตว์วิมุติต่อไปอีกว่า "ดูก่อนท่านผู้เจริญ ช่วงชีวิตของคน ๆ หนึ่งที่กำลังจะหมดลง จะทำให้ยืนยาวขึ้นอีกได้อย่างไร?"

พระโพธิสัตว์วิมุติตอบว่า "ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านไม่เคยได้ยินหรือว่า พระตถาคตได้ทรงสอนเรื่องการตายก่อนเวลาแก่ประเภท? ข้าพเจ้าใคร่จะรบกวนให้ทุกคนทำธงอายุยืนหลากสี จุดตะเกียงกับปฏิบัติธรรมสร้างบุญบารมี ด้วยอำนาจแห่งบุญบารมีดังกล่าวนี้ คนทั้งปวงก็จะหลุดรอดจากความทุกข์กับภัยพิบัติตลอดชีวิตของเขา"

พระอานนท์ถามอีกว่า "การตายก่อนเวลาแก่ประการนี้มีอะไรบ้าง?"

พระโฬิสต์วิมุกตติตอบดังนี้ "สัตว์บางตนติดโรคเล็กน้อยที่ไม่ได้รับการรักษา ด้วยไม่มีแพทย์หรือไม่มียา หรือมีฉะนั้นหากมีแพทย์ แต่แพทย์ก็สั่งยาผิดจนนานมาให้ ทำให้สัตว์นี้ตายไปก่อนเวลา หรือมีฉะนั้นคนไขก็เชื่อคำพูดผิด ๆ ของปีศาจ เดียรถีย์หรือผู้ปฏิบัติมนตร์ดำไสยศาสตร์ ทำให้เกิดความกลัวไม่สามารถทำจิตใจให้สงบได้ คนไขก็จะไปหาคนทรงเจ้า หรือประกอบพิธีฆ่าสัตว์บูชาญ เพื่ออ้อนวอนต่อสิ่งที่เขาเชื่อนั้น ให้มอบอายุยืนยาวกับพรอื่น ๆ ให้ ทั้งหมดนี้แน่นอนว่าย่อมเปล่าประโยชน์ ด้วยเหตุของความหลงผิด อวิชชา โมหะ กับมิจฉาทิฏฐิเหล่านี้ เขาจึงพบกับความตายก่อนเวลาอันควร แล้วยังต้องลงไปในนรกมองไม่เห็นทางออก ที่เป็นการตายก่อนเวลาประเภทที่หนึ่ง"

"การตายก่อนเวลาประเภทที่สอง ได้แก่การถูกประหารชีวิตด้วยคำพิพากษาของกษัตริย์"

"การตายประเภทที่สาม ได้แก่การสูญเสียพลังชีวิตให้แก่ปีศาจ ด้วยการล่าสัตว์ เล่นการพนัน ประพฤติผิดในกาม เมาสุรา หรือการใช้พลังชีวิตให้หมดเปลืองไปอย่างยิ่ง"

"การตายประเภทที่สี่ ได้แก่ถูกไฟลวกตาย ประเภทที่ห้าได้แก่จมน้ำตาย ประเภทที่หกได้แก่ถูกสัตว์ร้ายกัดกิน"

"ประเภทที่เจ็ดได้แก่การตกภูเขาหรือเหว ประเภทที่แปดได้แก่การตายจากการกินยาพิษ ถูกเวทมนตร์หรือภูตผีที่ถูกปลุกขึ้นมาจากหลุมศพมาทำร้าย ประเภทที่เก้าได้แก่ตายจากความหิวหรือกระหาย เนื่องจากไม่มีข้าวหรือน้ำ"

"เหล่านี้คือการตายผิดธรรมชาติแก่ประการ ที่เหล่าพระตถาคตทั้งหลายได้ทรงบัญญัติไว้ นอกจากนี้ยังมี การตายรูปแบบอื่น ๆ อีก สุดจะพรรณนาได้ครบถ้วน"

"อีกประการหนึ่ง ท่านพระอานนท์ พระยมราชมีความรับผิดชอบในการเก็บรักษาบัญญัติกรรมของทุก ๆ คนในโลกนี้ หากสัตว์ใดเป็นผู้กตัญญู ประกอบอนันตริยกรรมห้าประการ ดูแคลนพระรัตนตรัย ละเมิดกฎหมายบ้านเมือง หรือประพฤติดีศีล พระยมราชก็จะตัดสินลงโทษไปตามนั้น ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงรบเร้าให้สัตว์ทั้งปวงจงจุดตะเกียง ประดับธงทิว ปลดปล่อยสัตว์ กับทำบุญให้ทานอุทิศส่วนกุศล เพื่อมิให้ต้องทนทุกข์ทรมานเช่นที่กล่าวนี้"

*

ขณะนั้น มีขุนพลยักษ์สิบสองตนอยู่ในหมู่คณะอันใหญ่หลวงที่แวดล้อมสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่

นามว่า

กุมภีระ	วัชระ
มิหิระ	อันทิระ
อนิละ	สันทิละ
อินทระ	ปัสระ
มากุระ	สินทุระ
จัตตุระ	และ วิกราละ

ขุนพลแต่ละคนมีบริวารติดตาม ตนละ ๗,๐๐๐ ยักษ์

ขุนพลทั้งสองต่างเปล่งเสียงออกมาเป็นเสียงเดียวกัน กล่าวแก่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า

"ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ วันนี้ พวกข้าพระองค์ได้ยินเรื่องขององค์พระโภชชยคุรุพุทธเจ้าด้วยเดชะพระบารมีของพระองค์ ข้าพระองค์ทั้งหลายจึงไม่กล้าว่าจะต้องไปยังแดนอบายอีกต่อไป"

"พวกข้าพระองค์ทั้งหมดนี้ มีใจเป็นหนึ่งเดียว คือยึดมั่นถือเอาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งที่ระลึก ข้าพระองค์ทั้งหลายขอให้สัตย์ปฏิญาณว่า ตลอดชีวิตของพวกข้าพระองค์ ข้าพระองค์จะปกป้องและสนับสนุนสัตว์โลกทั้งหลาย เพื่อให้สัตว์เหล่านั้นได้รับพรอันประเสริฐ และความสุขสงบ"

"ที่ใดก็ตามที่พระสูตรนี้เผยแพร่ออกไป หรือที่ใดที่มีสัตว์โลกที่มีจิตแน่วแน่อยู่นับพันพระองค์สมเด็จโภชชยคุรุไวฑูรยปรภาพุทธเจ้า กับถวายเครื่องบูชาแก่พระองค์ด้วยจิตเลื่อมใสจนอบน้อม ไม่ว่าจะเป็หมูบ้าน เมือง อาณาจักร หรือในป่าดง พวกข้าพระองค์จะปกป้องเขาเหล่านั้น"

"พวกข้าพระองค์จะปล่อยสัตว์นั้นจากความทุกข์ทั้งหมด รวมถึงภัยอันตรายใดๆ และจะคอยทำให้ความปรารถนาใดๆของสัตว์นั้นสัมฤทธิ์ผล"

"สัตว์โลกที่ป่วยเป็นโรค หรือประสบกับภัยพิบัติ ปรารถนาจะหลีกเลี่ยงหนีไป ควรอ่านและท่องพระสูตรบทนี้ สัตว์เหล่านี้ควรนำเอาชื่อของข้าพระองค์มาเขียนลงบนแถบผ้าหลากสี แล้วผูกแถบนั้นเป็นเงื่อนปม เมื่อความปรารถนาครั้งหนึ่งของเขาสำเร็จผล ก็ค่อยคลายปมหนึ่งออกมา"

ในครั้งนั้น สมเด็จพระจอมไตรผู้เป็นเลิศในโลก ได้ตรัสสรรเสริญเหล่าขุนพลยักษ์ทั้งสองว่า "ช่างดีแท้ ดีแท้ ขุนพลยักษ์ทั้งหลาย! เธอทั้งหลายที่อยากจะตอบแทนพระมหากรุณาธิคุณของพระโภชชยคุรุพุทธเจ้า จะได้รับพรอันประเสริฐและจะสามารถยังความสุขความเพลิดเพลินยินดีให้แก่สัตว์โลกทั้งปวงด้วยวิธีนี้"

*

พระอานนท์เถระจึงกราบทูลสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า "ข้าแต่ท่านผู้ทรงเป็นเลิศ พวกข้าพระองค์ จะเรียกคำสอนนี้ว่าอย่างไร และจะปฏิบัติตามคำสอนนี้ได้อย่างไรพระเจ้าข้า?"

สมเด็จพระสากยมุณีสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสตอบแก่พระอานนท์ว่า "คำสอนนี้เรียกว่า พระปณิธานในอดีต บารมีและคุณธรรมของพระโภชชยคุรุพุทธเจ้า หรือ ธารณีของปณิธานของเหล่าขุนพลยักษ์เพื่อช่วยเหลือสัตว์โลก หรือ กำจัดอุปสรรคกรรมทั้งหมดให้พ้นไป เธอควรยึดถือพระสูตรนี้เช่นนี้"

เมื่อสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสจบลง พระโพธิสัตว์ผู้เป็นเลิศทั้งหลาย รวมทั้งบรรดาพระอรหันต์สาวก กษัตริย์ เสนาบดี พราหมณ์ ฆราวาส ทวยเทพ นาค ยักษ์ คนธรรพ์ อสูร ครุฑ กิณนร กบมมนุษย์และอมมนุษย์ทั้งหลาย ต่างก็มีความเพลิดเพลินยินดีกับภษิตของพระองค์ ทั้งหมดน้อมรับเอาคำสอนไว้ไปปฏิบัติด้วยจิตเลื่อมใส

พระโภชชยคุรุไวฑูรยประภาตถาคตสูตร
พระปณิธานในอดีต บารมีและคุณธรรมของพระองค์

ขอนอบน้อมแด่หมู่คณะอันยิ่งใหญ่ของพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์ทั้งหลายของพระโภชชยคุรุพุทธเจ้า

*

พระพุทธเจ้าทั้งหลายในสิบทิศ
จะระลึกถึงท่านและปกป้องท่านอยู่ตลอดเวลา...
ไม่ว่าท่านจะไปเกิด ณ ที่ใด
เหล่าพระโพธิสัตว์ทั้งหลายจะติดตามไปเป็นเพื่อนในทุกแห่ง

(พรหมชาลสูตร)

อรรถาธิบาย

พระปณิธานสิบสองข้อของพระโภษัชยคุรุพุทธเจ้า

พระโภษัชยคุรุไวฑูรยประภาตถาคตสูตรเป็นพระสูตรที่ชาวพุทธมหายานนิยมท่องและสวดกันมาก เนื่องจากการบูชาพระพุทธเจ้าโภษัชยคุรุ หรือพระพุทธเจ้าทางการแพทย์ ซึ่งก่อนที่พระองค์จะบรรลุเป็นสัมมาสัมโพธิญาณนั้น ท่านได้ทรงตั้งพระปณิธานไว้สิบสองข้อ เพื่อช่วยเหลือสรรพสัตว์ให้พ้นจากโรครภัยและความทุกข์ทั้งปวง ในที่นี้จะได้บรรยายความหมายบางประการของพระสูตรนี้ เพื่อให้สาธุชนเกิดความเข้าใจกับศรัทธาเลื่อมใส ตั้งใจปฏิบัติตนเพื่อชำระล้างกิเลส ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการปลดจากโรครภัยไข้เจ็บ รวมไปถึงการรักษาโรครภัยที่มีอยู่แล้วให้หายไปได้ ทางฝ่ายจีนเรียกพระโภษัชยคุรุว่า “เอี้ยซือสูก” ฝ่ายญี่ปุ่นเรียกว่า “ยาคุชิ” ทิเบตเรียกว่า “ซังเกแมงลา” พระนามเต็มของพระองค์ในภาษาสันสกฤตได้แก่ “พระโภษัชยคุรุไวฑูรยประภาตถาคตราชา”

อันที่จริงคนไทยทั่วไปก็รู้จักพระพุทธเจ้าโภษัชยคุรุกันบ้างแล้ว หากแต่รู้จักท่านในนามว่า “พระกริ่ง” เราจะสังเกตว่าพระกริ่งที่เราคุ้นเคยกันนั้น จะเป็นพระพุทธรูปประทับนั่งสมาธิ บนพระเพลาที่มีบาตรใบหนึ่งที่ทรงถือไว้ด้วยพระหัตถ์ซ้าย ส่วนพระหัตถ์ขวาทรงแตะที่พื้นดินเช่นเดียวกับพระพุทธรูปปางมารวิชัย ในบาตรของพระองค์นั้นบรรจุเอายากับสมุนไพรต่าง ๆ เอาไว้ ความนิยมในพระกริ่งของไทยน่าจะได้อัฒมาจากพระโภษัชยคุรุพุทธเจ้าของเขมร ในสมัยที่อาณาจักรนี้ยังรับนับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายาน จะเห็นได้จากศาลารักษาคนไข้ที่พบได้รายรอบเขตแดนของอาณาจักร จะมีพระโภษัชยคุรุเป็นประธานอยู่

พระกริ่ง

ข้อความในพระสูตรเป็นการกล่าวสรรเสริญพระคุณในด้านต่างๆของพระโภชัชยคุรุพุทธเจ้า โดยเฉพาะพระปณิธานของท่าน รวมถึงแนวทางการปฏิบัติเพื่อบูชาท่าน ในตอนเริ่มแรกของพระสูตร พระโพธิสัตว์มัญชุศรีได้กราบถวายบังคมพระพุทธรูปเจ้า กราบทูลขอให้พระองค์ทรงอธิบายถึงพระนามและพระยศต่างๆของพระพุทธรูปทั้งหลาย พระมัญชุศรีเป็นพระโพธิสัตว์สำคัญองค์หนึ่ง เป็นพระโพธิสัตว์แห่งปัญญาเพื่อการหลุดพ้น และในพระสูตรต่างๆพระมัญชุศรีก็มักจะเป็นผู้ที่ทูลถามหัวข้อธรรมต่างๆแก่พระพุทธรูปเจ้าอยู่เสมอๆ และคำสอนของพระองค์ก็มักจะทรงถ่ายทอดแก่พระมัญชุศรี ในพระสูตรนี้พระพุทธรูปเจ้าตรัสแก่พระมัญชุศรีว่าจะทรงบรรยายเกี่ยวกับพระโภชัชยคุรุพุทธเจ้า ซึ่งประทับอยู่ ณ ดินแดนพุทธเกษตรทิศตะวันออก ตรงกันข้ามกับดินแดนของพระอมิตาภพุทธเจ้า ซึ่งอยู่ ณ ทิศตะวันตก ชาวพุทธเถรวาทอาจไม่คุ้นเคยกับพุทธเกษตร ซึ่งได้แก่ดินแดนที่พระพุทธรูปเจ้าประทับอยู่ ซึ่งเนื่องจากมีพระพุทธรูปเจ้าอยู่มากมายดุจดั่งเม็ดทรายในแม่น้ำคงคา พุทธเกษตรก็ย่อมมีมากตามไปด้วย การที่เราจะเข้าใจเรื่องการมีอยู่ของพุทธเกษตรได้ ก็ต้องเข้าใจก่อนว่าโลกที่เราอยู่ใบนี้ไม่ได้เป็นเพียงโลกเดียวที่มีอยู่ ทั้งหมดนี้ก็ย่อมกินความรวมไปถึงเอกภพที่วิทยาศาสตร์ศึกษากันด้วย ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาก็มีการพูดถึงจักรวาลต่างๆว่ามีมากมายมหาศาล แต่ละจักรวาลก็มีเขาพระสุเมรุเป็นแกนกลาง มีพื้นดิน สวรรค์ นรก ครบอยู่ในจักรวาลแต่ละแห่ง จำนวนก็มากพอๆกับพุทธเกษตร เราซึ่งอยู่ในโลกวิทยาศาสตร์ปัจจุบันอาจมองว่าเป็นเรื่องไม่เป็นจริง แต่หากเรามองด้วยสายตาของปัญญาที่มองเห็นความเป็นจริงตามที่เป็นแล้ว เราจะเข้าใจได้ว่า เราไม่จำเป็นต้องเอาโมโนทัศน์เกี่ยวกับเวลาและสถานที่มาทำความเข้าใจพุทธเกษตร อันที่จริงทำเช่นนั้นไม่ได้เลยด้วยซ้ำ เพราะพุทธเกษตรเป็นดินแดนที่อยู่นอกเหนือกาลเวลาและสถานที่ เราอาจคิดว่าเป็นเพียงภาพที่จิตใจสร้างขึ้น คล้ายๆกับนิยายในจินตนาการ แต่ความจริงแล้วพุทธเกษตรอาจมีความเป็นจริงอยู่มากกว่าโลกใบนี้ที่เราอาจเชื่อว่าเป็นจริง เพราะจับต้องได้ มองเห็นได้ ฯลฯ ก็ได้

หากเราพิจารณาประเด็นเรื่องความว่างของสรรพสิ่ง ซึ่งเป็นคำสอนหลักของมหายาน เราก็พบว่าสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวงในธรรมชาติ ไม่มีอะไรเลยที่มีแก่นสารสาระ ใน *มุลมาธยมิกการิกา* อันเป็นคำสอนสำคัญของท่านนาคารชุน เกี่ยวกับทางสายกลางและความว่างของสรรพสิ่ง มีข้อความดังนี้ “สรรพสิ่งทั้งหลายไม่มีเกิด ไม่มีดับ ไม่มีสร้าง ไม่มีทำลาย” ซึ่งความหมายก็คือว่า ความเป็นจริงที่แท้นั้นมีความดำรงอยู่ของมันเป็นเช่นนั้นเอง การเกิด ดับ สร้าง ทำลาย ทั้งเหล่านั้น เป็นเพียงกิจกรรมที่มนุษย์เราไปปรุงแต่งความเป็นจริงเดิมเท่านั้น ให้เป็นไปตามที่เราต้องการ การที่เราใช้ภาษาในการบรรยายความเป็นจริง เช่นใช้คำพูดเรียกสิ่งต่างๆ เช่น เรียกสิ่งนี้ว่า “โต๊ะ” สิ่งนั้นว่า “เก้าอี้” ฯลฯ ล้วนเป็นเพียงการกำหนดสิ่งที่เรายึดถือว่าเป็น “ความเป็นจริง” ตามตรรกะของเราเท่านั้น และหากเราไปยึดถือว่าโต๊ะเก้าอี้มีสาระความเป็นจริงในตัวของมัน ก็เท่ากับว่าเรากำลังเข้าใจผิด ซึ่งจะเป็นบ่อเกิดของความทุกข์ต่างๆ รวมไปถึงการต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏ ด้วยเหตุเหล่านี้ ความเป็นจริงที่แท้จริงอยู่พ้นไปจากโมโนทัศน์ทั้งปวง รวมถึงโมโนทัศน์เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ด้วย

เหตุที่ยกเรื่องนี้มา ก็เพราะว่าการเข้าใจการมีอยู่ของดินแดนพุทธเกษตรนั้นจำเป็นต้องเข้าใจว่าพุทธเกษตรไม่อยู่ในขอบข่ายของเวลาและสถานที่ดังที่สิ่งทั้งหลายในสังสารวัฏเป็นเช่นนั้น เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงไม่น่าประหลาดใจแต่ประการใดว่าพุทธเกษตรมีจำนวนนับไม่ถ้วน และโลกหรือจักรวาลที่ร่างกายของเราอยู่ ซึ่งเป็นสิ่งที่วิทยาศาสตร์ศึกษานั้น แท้จริงแล้วเป็นเพียงปรากฏการณ์สร้างปรุงแต่งของจิตเท่านั้น อย่างไรก็ตามทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าจักรวาลที่เราอยู่นี้ไม่มีอยู่จริง เพราะหากเราทำเช่นนั้นก็ไม่ต่างอะไรจากการยืนยันว่ามีสิ่งต่างๆอยู่จริง เพียงแต่ว่าตอนนี้เรากำลังยืนยันว่า “ความไม่มีอยู่” มีอยู่จริงเท่านั้นเอง ซึ่งไม่ต่างอะไรกันเพราะไม่ว่า

เราจะยืนยันว่าของทั้งหลาย (เช่น โตะแก้ว) มีอยู่จริง หรือไม่มีอยู่จริง เราก็กำลังปรุงแต่งความเป็นจริงทั้งสิ้น ท่านนาคารชุนสอนว่าอันที่จริง โตะกับแก้วก็ไม่ใช่ว่าจะไม่มีอยู่ แต่ความมีอยู่ของสิ่งเหล่านี้เป็นเพียงสิ่งที่เกิดขึ้นจากเงื่อนไขเหตุปัจจัย หาใช่อะไรที่ดำรงอยู่ได้โดยตนเองไม่ และความไม่มีอยู่ของสิ่งเหล่านี้ก็เป็นเช่นเดียวกัน

ลักษณะเด่นที่สุดของพระโภษัชยคุรุพุทธเจ้าก็คือ ท่านได้ทรงตั้งพระปณิธานไว้สิบสองข้อในขณะที่ยังบำเพ็ญเพียรเป็นพระโพธิสัตว์ ดังที่ปรากฏในพระสูตรแล้ว ปณิธานข้อแรกก็คือจะมีแสงเรืองรองฉายออกมาจากพระองค์ และที่สำคัญก็คือท่านจะทรงช่วยให้สัตว์โลกทั้งหลายให้เป็นเหมือนดังพระองค์ท่านเช่นนี้ พระปณิธานตรงจุดนี้สำคัญมาก เพราะเป็นการยืนยันว่าเราท่านทั้งหลายสามารถจะเปลี่ยนตนเองให้เป็นพระพุทธเจ้าได้ทั้งสิ้น ที่เป็นเช่นนี้ได้ก็เพราะว่าทุกคนมีคุณสมบัติแห่งความเป็นพระพุทธเจ้าอยู่ในตัวอยู่แล้ว เราเพียงแต่บำเพ็ญเพียร ตั้งมั่นอยู่ในศีล สมาธิ ปัญญา และในที่สุดก็จะบรรลุถึงความเป็นพุทธะ ทั้งนี้ก็ด้วยความช่วยเหลือขององค์พระโภษัชยคุรุด้วย เราอาจนั่งสมาธิเพ่งจิตอธิษฐานของพระองค์ ตั้งปณิธานว่าตัวเราเองจะเป็นเช่นดังพระองค์ ที่ซึ่งได้ตั้งปณิธานจะช่วยเหลือสรรพสัตว์ให้พ้นจากโรคร้ายต่าง ๆ ความจริงก็คือว่า เราเองก็สามารถเป็นเช่นนั้นได้เหมือนกัน ซึ่งการอธิษฐานนี้ก็ตรงกับพระปณิธานข้อที่สองของพระองค์ด้วย

ปณิธานข้อที่สามมีเนื้อหาเกี่ยวกับการมอบสิ่งดี ๆ ทั้งหลายให้แก่สัตว์โลกที่ตอบสนองความต้องการทางร่างกาย เราอาจคิดว่าท่านจะทรงช่วยเราได้อย่างไร และหากเรามีความต้องการอยากได้อะไรนั้นสิ่งนี้ เช่นอยากมีเงินมากๆ อยากได้รถ อยากไปเที่ยวเมืองนอก ฯลฯ แล้วท่านจะทรงช่วยเราอย่างไร คนที่สายตาอ่อนข้างมืด บอดจะมองเห็นแต่ประโยชน์ของตนเอง การอยากมีเงินมาก ๆ ก็เป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัวของตนเอง ผู้ที่มีภักดีอ่อนวอนขอให้พระช่วยให้ลูกถือเต๋อรีก็อยู่ในข่ายนี้ ทั้งนี้พระปณิธานข้อนี้หมายความว่า ผู้ที่บูชาพระโภษัชยคุรุด้วยความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ ปฏิบัติธรรมถือศีล เจริญภาวนาเพื่อถวายแด่พระองค์ ก็เท่ากับว่าความต้องการทางร่างกายของเขาได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่จากพระพุทธานุภาพขององค์พระโภษัชยคุรุ ในทางตรงข้าม หากเราเต็มไปด้วยความโลภ อยากได้ไม่มีที่สิ้นสุด ก็ยากที่ท่านจะช่วยเหลือได้เว้นแต่เราจะได้สำนึกตนและเอ่ยพระนามของพระองค์ออกมาอย่างจริงใจ

พระปณิธานข้อที่สี่มีเนื้อหาว่าพระโภษัชยคุรุมีจิตตั้งมั่นที่จะนำพาสัตว์โลกทั้งหลายให้ไปสู่เส้นทางของพระพุทธศาสนา มหายาน เริ่มตั้งแต่ผู้นำพาผู้ที่ไม่เชื่อในพระพุทธศาสนาให้มองเห็นความจริง รวมไปถึงผู้ที่ยังนับถือสาวกยานกับแนวทางของพระปัจเจกพุทธเจ้า ซึ่งก็เป็นพระพุทธศาสนาเหมือนกัน ให้มาตั้งมั่นอยู่ในแนวทางของมหายาน ในกรณีนี้เราต้องเข้าใจก่อนว่า พระพุทธศาสนาในที่นี้ไม่ได้หมายถึงศาสนาที่มีองค์กรปกครอง มีรูปแบบการจัดตั้งเฉพาะ เป็นส่วนหนึ่งของรัฐ ระบบการปกครองกับการเมือง ฯลฯ ดังที่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยเป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่หากหมายถึงแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นแนวทางที่นำไปสู่การพ้นทุกข์ หลุดพ้นจากบ่วงของสังสารวัฏ ที่นี้ตัวพระธรรมที่แท้จริงนั้น ไม่ได้เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดตั้ง หรือการได้รับการยอมรับจากทางการเมือง แต่ได้แก่ความจริงที่ดำรงอยู่ไม่ขึ้นกับกาลเวลาหรือสถานที่ ดังนั้นพระปณิธานของพระโภษัชยคุรุพุทธเจ้าจึงได้แก่การนำพาให้สรรพสัตว์มองเห็นความเป็นจริงของการพ้นทุกข์ ซึ่งไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปแบบของศาสนาอะไร ในทำนองเดียวกันผู้ที่อยู่เส้นทางของสาวกยานหรือแนวทางของพระปัจเจกพุทธเจ้าก็จะได้รับการนำพาไปตามเส้นทางของมหายานด้วย สาวกยานได้แก่ยานของผู้ที่ฟังคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติตามนั้น ด้วยความมุ่งหมายที่จะแสวงหาความหลุดพ้นส่วนตน คาลู รีม

โปเชสอนไว้ในหนังสือ Foundations of Tibetan Buddhism ว่า ผู้ที่เดินตามแนวทางนี้จะมุ่งที่การบรรลุการ
เข้าใจว่าตัวตนของตนนั้นเป็นของว่าง ไม่มีแก่นสารสาระ ส่วนพระปัจเจกพุทธเจ้านั้น ตามคำสอนของคาลู ริม
โปเช หมายถึงผู้ที่มองเห็นความเป็นจริงตามแนวทางของปฏิจจนสมุปบาท คือมองเห็นว่าสรรพสิ่งทั้งหลายไม่มี
ความเป็นตัวตนในตนเอง แต่ประกอบขึ้นจากธาตุพื้นฐาน แต่อย่างไรก็ตาม พระสาวกกับพระปัจเจกพุทธเจ้า
นั้น ถึงแม้ว่าจะได้บรรลุธรรมส่วนหนึ่ง กล่าวคือได้ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อให้อัตนเองให้หลุดพ้น
ในกรณีของพระสาวก หรือปฏิบัติเพื่อเข้าใจความเป็นจริงของสรรพสิ่งว่าเป็นศูนย์ตาในระดับหนึ่งในกรณีของ
พระปัจเจกพุทธเจ้า แต่ก็ยังเรียกได้ว่าไม่ได้บรรลุถึงการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายสูงสุดที่มนุษย์จะเข้าถึง
ได้ ได้แก่การปฏิบัติเพื่อบรรลุเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสาวกกับพระปัจเจกพุทธเจ้าสามารถสั่งสอนคนได้
ในระดับหนึ่ง แต่เนื่องจากจุดหมายของท่านทั้งสองประเภทนี้ยังอยู่ที่การหลุดพ้นส่วนบุคคล จึงทำได้แต่
เพียงเป็นแบบอย่างให้คนอื่นทำตามเท่านั้น ส่วนในกรณีของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือพระโพธิสัตว์ที่บรรลุภูมิ
ชั้นสูงนั้น จะมีความสามารถในการสั่งสอนสรรพสัตว์ทั้งหลายด้วยหนทางที่แตกต่างกันตามแต่จริตของแต่ละ
บุคคล ทั้งนี้ก็เนื่องจากมองเห็นความจริงว่าสรรพสัตว์ทั้งหลายนั้น แท้จริงแล้วต่างก็เคยเป็นพ่อแม่ของกันและ
กันมาก่อนทั้งสิ้น และไม่มีอะไรที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้พระปณิธานข้อที่ห้า ก็มีความหมายไปในทำนองนี้ด้วย

พระปณิธานข้อที่หกกับเจ็ดมีเนื้อหาไปในทางเดียวกัน และก็เป็นหัวใจของพระปณิธานของพระโฆษชย
คุรุพุทธเจ้าในฐานะที่ทรงเป็นพระพุทธเจ้าหม่อ หากผู้ที่เคยผ่านการศึกษามีวิธีคิดแบบตะวันตกมาพิจารณา
ข้อความของพระปณิธานข้อที่หกตามตัวอักษร ก็อาจจะเห็นว่าข้อความดังกล่าวนี้ไม่น่าจะเป็นจริงขึ้นมาได้ แต่
ดังที่ได้อภิปรายกันมาแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดในกรณีนี้ได้แก่ศรัทธา การมีศรัทธาหมายความว่าคนผู้หนึ่งเชื่อมั่น
อย่างสุดจิตสุดใจว่าพระพุทธานุภาพของพระโฆษชยคุรุจะช่วยเหลือเขาได้ ซึ่งหากเราเข้าใจความจริงว่า โลกใบนี้เป็น
เพียงฟองอากาศและเวลากับสถานที่ไม่มีมีความหมายอะไรแล้ว เราก็เชื่อมั่นว่าองค์พระโฆษชยคุรุทรงประทับอยู่
จริง และทรงได้ยินคำสวดของเราจริง และด้วยพระมหากรุณาธิคุณท่านก็ทรงช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากที่มี
ศรัทธาเสมอ นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ให้ผลออกมาว่า การทำสมาธิมีผลอย่างยิ่งต่อ
การทำงานของร่างกายและช่วยป้องกันหรือช่วยรักษาโรคภัยหลายอย่างได้ เราไม่จำเป็นต้องอ้างอิงวิทยาศาสตร์
เพื่อเสริมศรัทธาของเรา แต่การอ้างอิงวิทยาศาสตร์นี้ก็อาจจะช่วยผู้ที่มีจิตศรัทธากับวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ให้มอง
เห็นความจริงข้อนี้ก็ได้

ความแตกต่างระหว่างพระปณิธานข้อที่หกกับที่เจ็ดก็คือ ข้อหกเป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวบุคคลของผู้ที่ป่วย
เป็นโรค หรือมีความพิการทางร่างกาย ส่วนข้อที่เจ็ดเน้นหนักที่สถานะทางสังคมของเขา ทั้งสภาพร่างกายกับ
สภาพทางสังคมก็ล้วนแต่เป็น “สิ่งทางโลก” ที่ชาวโลกทั่วไปปรารถนา ในแง่หนึ่งการสวดถึงพระโฆษชยคุรุก็
จะสามารถให้สิ่งเหล่านี้แก่พวกเขาได้ แต่ก็ยังมีอีกระดับหนึ่งที่สำคัญมากกว่า ได้แก่เมื่อผู้ที่สวดบูชาปฏิบัติธรรม
ถึงพระโฆษชยคุรุ ปฏิบัติมาได้ขั้นหนึ่งแล้ว ก็จะมองเห็นว่าสรรพสิ่งทั้งหลายเป็นศูนย์ตา และในระดับนี้ก็จะกลับ
กลายเป็นว่าผู้ที่ร่ำรวยที่สุดก็จะได้แก่ผู้ที่ปราศจากความต้องการอีกต่อไป ผู้ที่มีสุขภาพสมบูรณ์ที่สุดก็จะได้แก่ผู้
ที่มีจิตตั้งมั่นอยู่กับศีล สมาธิ ปัญญา สามารถใช้ร่างกายที่ตนบังเกิดมาในชาตินี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง
และสรรพสัตว์ได้ ความเข้าใจของคนที่ยังหนาไปด้วยกิเลสว่า อายากมีสุขภาพสมบูรณ์เพื่อเอาไป “เสพสุข” ฯลฯ
แท้จริงแล้วเป็นโรคอย่างยิ่งที่พระโฆษชยคุรุทรงตั้งพระปณิธานเพื่อช่วยเหลือสัตว์เหล่านี้

พระปณิธานข้อที่แปดเป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้หญิง ที่นี้นักคิดฝ่ายสตรีนิยมอาจอ้างว่าเนื้อหาของพระ

ปณิธานอันนี้มีแนวทางที่ดูหมิ่นเพศหญิง แต่เราต้องเข้าใจบริบทเริ่มแรกของพระสูตรบทนี้ว่า ถือกำเนิดขึ้นมา ในสังคมอินเดียโบราณ ซึ่งเพศชายเป็นใหญ่ในแทบทุกด้านของสังคม เพศหญิงถูกทรมาณ กดขี่ต่าง ๆ นานา จนกระทั่งว่าการเกิดเป็นหญิงเป็นผลจากการทำบาปมาในชาติก่อน ๆ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนไป และในปัจจุบันผู้หญิงมีบทบาทมากขึ้น มีทางเลือกต่าง ๆ มากขึ้น ก็ไม่จำเป็นว่าการเกิดเป็นหญิงต้องเป็นผลของการทำบาปอีกต่อไป ทั้งนี้การบรรลุพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ก็ไม่ได้ผูกขาดอยู่กับความเป็นชาย (หรือหญิง) เพียงแต่ในสังคมโบราณนั้นเป็นไปได้ยากที่ผู้หญิงจะบรรลุธรรม เนื่องจากต้องถูกกดขี่ ถูกบังคับให้อยู่กับบ้าน ดูแลทำงานบ้าน ฯลฯ ต่างจากผู้หญิงในสมัยนี้

พระปณิธานข้อที่เก้าประกอบด้วยสองส่วน ส่วนแรกเป็นความตั้งใจของพระโภชชยคุรุในขณะที่ท่านยังเป็นพระโพธิสัตว์ว่า หากท่านได้เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว ท่านจะช่วยให้สัตว์ทั้งหลายรอดพ้นจากบ่วงของมาร บ่วงของมารได้แก่อุปสรรคที่ปิดหนทางของเราไม่ให้เราเข้าถึงความจริงแท้และการหลุดพ้น ดังนั้นพระปณิธานข้อนี้จึงหมายถึงว่าพระโภชชยคุรุจะทรงช่วยเหลือสรรพสัตว์ให้หลุดพ้นจากสังสารวัฏ ในทำนองเดียวกัน “พันธนาการของเส้นทางนอกศาสนา” ก็หมายถึงการผูกพันของระบบความคิดและระบบปฏิบัติอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำพาเราให้ถึงฝั่งของการหลุดพ้นจากความทุกข์ ในส่วนที่สองพระโภชชยคุรุพุทธเจ้าทรงเน้นถึงการมีความคิดเห็นที่ถูกต้อง หรือสัมมาทิฏฐิในภาษาบาลี ในหนังสือเรื่อง Medicine Buddha Teachings ทรังกู ริมโปเซได้สอนไว้ว่า การมีความคิดเห็นที่ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นในการหลุดพ้น และในการที่จะสามารถช่วยเหลือสรรพสัตว์ทั้งหลายให้หลุดพ้นไปด้วย ทรังกู ริมโปเซกล่าวว่าความเห็นผิดหรือมิจฉาทิฏฐิมียู่สองแบบ แบบแรกเป็นความเห็นผิดจริง ๆ คือมองความเป็นจริงไม่เป็นไปตามนั้น เช่นเชื่อว่าสรรพสิ่งเที่ยงแท้ หรือมีตัวตนของตนเองกับอีกแบบหนึ่งได้แก่มีความลังเลสงสัยว่า คำสอนของพระศาสนาเป็นความจริงหรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นแบบใด ความเห็นผิดก็เป็นอุปสรรคขวางกั้นมิให้ผู้ปฏิบัติเข้าถึงเส้นทางแห่งการหลุดพ้นทั้งสิ้น

พระปณิธานข้อที่สิบเป็นเรื่องเกี่ยวกับการช่วยให้ผู้ปฏิบัติพ้นจากความกลัว โดยเฉพาะจาก “ภัยของพระราช” ที่นี้ในบริบทของสังคมอินเดียโบราณ หรือสังคมโบราณทั่วไป อำนาจการปกครองอยู่ในพระหัตถ์ของพระราช ผู้คนในสมัยนั้นก็มีความกลัวภัยของพระราชเป็นปกติ เนื่องจากการใช้อำนาจของพระราชในสมัยก่อนไม่ค่อยจะมีระบบเท่าใดนัก แต่เป็นการใช้อำนาจตามอำเภอใจเป็นสำคัญ ทำให้ผู้คนไม่สามารถวางใจได้ว่าชีวิตของตนจะเป็นอย่างไรต่อไปในอนาคต เพราะอาจจะพบกับ “ราชภัย” เข้าเมื่อใดก็ได้ แต่ในสมัยปัจจุบันที่เป็นประชาธิปไตย คงจะต้องเปลี่ยนเป็นว่าพระปณิธานนี้มุ่งให้ผู้คนหลุดพ้นจาก “ภัยของกฎหมาย” หรือ “ภัยทางการเมือง” แต่อย่างไรก็ตาม ทรังกู ริมโปเซกล่าวว่าความหมายของพระปณิธานข้อนี้กินความกว้างกว่านั้น และหมายรวมถึงการปลดปล่อยภัยอันตรายต่าง ๆ จากภายนอก ที่มาขัดขวางการปฏิบัติธรรมมิให้ เป็นไปได้อย่างสะดวก ภัยดังกล่าวนี้ก็รวมถึงโรคต่าง ๆ และปัจจัยภายนอก เช่นภัยเศรษฐกิจ หรืออื่น ๆ สิ่งที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการขัดขวางมิให้การปฏิบัติธรรมสำเร็จผลได้ก็คือภัยอันตรายต่าง ๆ ที่มากระทบกับผู้ปฏิบัติ และทรังกู ริมโปเซก็กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายหลักของการปฏิบัติธรรมก็เพื่อให้หลุดพ้นจากความกลัวภัยอันตรายเหล่านี้ พระปณิธานของพระองค์มีอยู่ว่า ผู้ใดที่มีความกลัวปัจจัยภายนอกนี้ อยู่ จะหายจากความกลัวเพียงแต่ ได้ยินพระนามของพระองค์ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะการเข้าถึงพระธรรมจะทำให้ผู้นั้นตั้งมั่นอยู่กับสิ่งจริงแท้ ความกลัวทั้งหลาย เช่นกลัวว่าเศรษฐกิจจะไม่ดี กลัวถูกโจรทำร้าย กลัวความผันผวนของโลกภายนอก ฯลฯ เกิดขึ้นก็เพราะเราไปยึดมั่นอยู่กับสิ่งที่ เป็นมายา การกลัวความผันผวนของโลกภายนอก เช่นกลัวว่าจะเกิดการ

เปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดคิด ทำให้ทรัพย์สินสมบัติของเราสูญหายไป ก็เกิดขึ้นเพียงเพราะว่าเราไปคิดว่าทรัพย์สินสมบัติของเราเป็นสิ่งที่มียุ่จริง เราเอาตัวของเราไปผูกพันกับทรัพย์สินเหล่านั้น เมื่อทรัพย์สินสูญหายไปเราก็ยอมเกิดทุกข์ที่นี้ผู้ที่มองเห็นความเป็นจริงตามที่เป็นจะมองเห็นว่า สิ่งที่เป็น “ของเรา” นั้นเป็นเพียงภาพลวง เช่นเดียวกับ “ตัวเรา” ซึ่งก็ไม่มีแก่นสารในความเป็นจริงเช่นเดียวกัน ดังที่ท่านอาจารย์พุทธทาสได้เคยสอนไว้ว่า ให้เราเลิกมองว่า “ตัวกู” กับ “ของกู” มียุ่จริงๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ความกลัวต่างๆจะมีอยู่ได้อย่างไร

ความหมายของพระปณิธานข้อที่สิบเอ็ดก็คือว่า ในบางกรณีที่สัตว์โลกได้กระทำกุศลกรรมลงไป ซึ่งอาจจะทำไปเพราะความจำเป็นบังคับ เช่นอดอยากมากจนต้องขโมยของเขามากิน หรือทำสิ่งไม่ดีอื่น ๆ ด้วยความจำเป็น เพราะถ้าไม่ทำเช่นนั้นอาจจะต้องอดตาย ในกรณีเช่นนี้พระโภชชยคุรุพุทธเจ้าได้ทรงตั้งปณิธานเพื่อช่วยเหลือสัตว์เหล่านี้โดยเฉพาะ สิ่งที่สัตว์โลกที่อยู่ในสภาพเช่นนี้ต้องทำก็คือ เพียงแค่ท่องพระนามของพระองค์อย่างจริงจังและด้วยความศรัทธาเต็มเปี่ยม ก็จะหลุดพ้นจากความยากจนความอดอยากหิวโหยทั้งหมด พระปณิธานข้อที่สิบสองก็มีเนื้อความในทำนองเดียวกัน เราจะเข้าใจความหมายของพระปณิธานทั้งสองข้อนี้ได้ หากเรามองเห็นความจริงว่าความสุขของเรานั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอก เช่นมีอาหารกิน หรือมีเครื่องนุ่งห่มแต่เพียงอย่างเดียว จริงอยู่สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญเพราะทำให้ร่างกายของเราดำรงอยู่ได้ แต่สิ่งสำคัญก็คือว่าความสุขที่แท้จริงนั้นมาจากปัจจัยภายใน ด้วยเหตุนี้เราจึงสามารถเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมของเรา ที่เราอยู่ในปัจจุบันขณะนี้ เช่นบ้านของเราในขณะนี้ ให้เป็นแดนสุขาวดีได้ เพียงมองเห็นความเป็นจริงที่ถูกต้องเท่านั้น เมื่อเราหลุดพ้นจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งหมด เสียงทั้งหลายที่เราได้ยินก็คือเสียงดนตรีอันเป็นทิพย์ อาหารทั้งหลายที่เรากินก็คือทิพย์อาหารอันเลิศในสรวงสวรรค์ เครื่องนุ่งห่มของเราก็ได้แก่อาภรณ์อันเลิศของชาวฟ้า บรรยากาศอบอุ่นไปด้วยกลิ่นหอมอ่อน ๆ ละเอียด ประดับประดาไปด้วยดอกไม้ นานาชนิด ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยของความสุข ซึ่งหากเราพ้นจากความทุกข์และเหตุแห่งทุกข์ทั้งหมดแล้ว ก็ไม่มีปัญหาอะไรเลยที่เราจะไม่ได้มาซึ่งสิ่งอันประเสริฐเหล่านี้ ในทางตรงกันข้ามหากจิตของเราเต็มไปด้วยเครื่องเศร้าหมอง เช่น ความโลภ ความโกรธ ความหลง เราก็จะมองไม่เห็นไม่สัมผัสกับสิ่งประเสริฐเหล่านี้เลย แม้ว่าสิ่งเหล่านี้จะมากองอยู่ตรงหน้าก็ตาม

ในส่วนต่อ ๆ ไปของพระสูตรก็มีบทปฏิบัติที่พระพุทธเจ้าตรัสแก่พระมัญชุศรี บทปฏิบัติที่สำคัญที่สุดได้แก่ธารณีของพระโภชชยคุรุ ซึ่งเขียนตามแบบสันสกฤตดังนี้ “นโม ภควเต โภชชยคุรุไวฑูรยปรภราราชาชาติตาคาย อรหเต สมยกสมุพุทธาย ตถยถา โอมุ โภชชเย โภชชเย โภชชยสมุทุกเต สุวาหา” ธารณีบทนี้ถือว่าเป็นองค์ของสมาธิของพระโภชชยคุรุในขณะที่ได้ทรงบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ทรงเล็งเห็นว่าสัตว์โลกทั้งหลายยังมีความทุกข์จากสิ่งต่าง ๆ ได้แก่โรคภัย ยาพิษ การสิ้นอายุขัยก่อนวัยอันควร จึงทรงเข้าสมาธิชั้นสูงชื่อว่า “กาจัดทุกข์ภัยกับโรคของสัตว์ทั้งหมด” และได้ทรงเอ่ยธารณีบทนี้ ดังนั้นธารณีบทนี้จึงรวมเอาพระพุทธานุภาพขององค์พระโภชชยคุรุพุทธเจ้าอย่างเต็มเปี่ยม เนื่องจากเกิดจากความปรารถนาอย่างแรงกล้าของพระองค์ในการช่วยเหลือสรรพสัตว์ ประกอบกับพลังแห่งสมาธิที่เปล่งออกมาเป็นแสงอันเจิดจ้าและยังให้โลกธาตุสะเทือนไปทั่วทุกทิศ ความหมายก็คือว่า ผู้ที่ท่องธารณีบทนี้ด้วยจิตอันเป็นสมาธิ ก็เท่ากับว่าได้กลิ่นเข้าไปเป็นหนึ่งเดียวกับจิตของพระโภชชยคุรุในขณะที่ท่านทรงเข้าสมาธินี้ ด้วยเหตุนี้พลังแห่งพระปณิธานของท่านจึงหลังไหลมาสู่จิตใจของผู้ปฏิบัติอย่างเต็มที่ ชำระล้างกิเลสต่าง ๆ ทุกทั้งทำให้พระปณิธานทั้งสองข้อบรรลุเป็น

ความจริงขึ้นมาได้ นอกจากนี้ในพระสูตรก็ยังมีคำแนะนำในการปฏิบัติเพื่อบูชาพระโภษะชัยคุรุในแนวทางต่างๆ กัน ตามแต่โอกาสและความจำเป็นจะอำนวย

ที่กล่าวมานี้เป็นเพียงอรรถาธิบายสั้น ๆ เกี่ยวกับความหมายเบื้องต้นของพระโภษะชัยคุรุไวฑูรยประภา ตถาคตสูตร ขอบุญกุศลทั้งหลายที่เกิดจากการอธิษฐานพระสูตรนี้ให้แก่สรรพสัตว์ทั้งหลายในสังสารวัฏ ขอให้บุญบารมีและพระปณิธานของพระโภษะชัยคุรุจงปกป้องรักษาสัตว์ทั้งหลาย และขอให้สัตว์ทั้งหลายจงมองเห็นความจริง บรรลุถึงพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณทั้งหมดทั้งสิ้นด้วยเทอญ

หนังสืออ้างอิง

H. E. Kalu Rinpoche. *Foundations of Tibetan Buddhism: The Gem Ornament of Manifold Oral Instructions Which Benefits Each and Everyone Accordingly*. 3rd Ed. Ithaca, NY: Snow Lion Publications, 2004.

Khenchen Thrangu Rinpoche. *Medicine Buddha Teachings*. Ithaca, NY: Snow Lion Publications, 2004.

Nagarjuna. *The Fundamental Wisdom of the Middle Way: Nagarjuna's Mulamadhyamikakarika*. Jay Garfield, transl. Oxford: Oxford University Press, 1995.

โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์
มูลนิธิพันดารา